

Emlékező Füzetek

2020/15

BEREGNYEI MIKLÓS

MOZGALMAINK

II. RÉSZ

ÚJÍTÁSOK, TALÁLMÁNYOK ÉS SZABADALMAK

EMLÉKEZŐ FÜZETEK

2020/15.

Kiadja az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. Atomenergetikai Múzeuma

Felelős kiadó: Dr. Kovács Antal kommunikációs igazgató

Korrektor: Patyi Orsolya

Borító: Vincze Bálint

Nyomdai előállítás:

ATOMIX Kft., Nyomdaüzem

Felelős vezető: Gergely Judit Etel

Tördelés: Schubert Miklós, Szabó Szabolcs

„Aki keveset gondolkodik,
sokat téved.”
(Leonardo Da Vinci)

BEVEZETŐ

Az első országos méretű (centenáris) munkaverseny a csepeli dolgozók 1948. március 10-i felhívásával vette kezdetét. Felhívást intéztek az ország összes dolgozóihoz a hároméves terv – az ország újjáépítési tervének – sikeres megvalósítása érdekében kifejtendő tennivalókról.

Az 1948. augusztus 1-jén megtartott Élmunkás Kongresszuson határozták el, hogy két év és öt hónap alatt teljesítik a hároméves tervet. A kitűzött célok eléréséhez nagy lendületet adott és segítette az újítómozgalom kibontakozását is a Sztahanov-mozgalom. (Beregnyei Miklós: Mozgalomtól mozgalomig)

A kongresszusi felhívás hatására országsszerte fel-lángoltak a munkaversenyek, és ahogyan terjedt a vetélkedés, nőtt azok száma, akik ötleteikkel, elgondolásaikkal hozzá akartak járulni az országépítő mun-

kához. Javaslatokkal jelentkeztek, amelyek a termelés javítására, a termelékenység növelésére, az önköltség csökkentésére vonatkoztak.

Az újítási mozgalom első évében – 1948-ban – már mintegy 5000 újítási javaslat született, s ezek kb. 35 millió forint megtakarítást eredményeztek. A következő évben az újítómozgalom szervezeti felépítése volt a fő cél, amelyhez különösképpen hozzájárult három országos méretű esemény:

- Az Országos Találmányi Hivatal (OTH) által megjelentetett Újítók Lapja (1949 márciusa).
- Az I. Országos Újító- és Találmányi Kiállítás (1949. október 9.), amely a kongresszust volt hivatva előkészíteni.
- Az I. Országos Újítókongresszus (1949. október 29–30.)

Farkas Pál
Tiszavirág, Szeged

ÚJÍTÓK LAPJA

Az Újítók Lapja a Magyar Tanácsköztársaság (MT) létrejöttének 30. évfordulójára jelent meg, és ebből az alkalomból fakszimilében közölte az MT alatt megjelent Szociális Termelés nevű lap „Feltalálók a kommunista társadalomban” című írását. (1919. június 25. l. évf. 8. sz. 1. p.)

„A kommunista termelés nem az emberi munkaerő minél nagyobb túlerőltetésével és kizsákmányolásával akarja a termelés hatékonyságát fokozni. Sokkal inkább arra törekszik, hogy a tudomány eredményeinek minél nagyobb mérvű gyakorlati értékesítésével, valamint az emberi leleményesség, feltalálói készség legnagyobb mérvű támogatásával tegye lehetővé azoknak a javaknak megteremtését, amelyekkel a proletáriátus összességének életszínvonala felemelhető a tömegek által a szocializmus megvalósulása-

tól várt mértékben”. Ebből a szempontból igen nagy jelentőségűek a Népgazdasági Tanácsok XLIX., LII., LIII. számú rendeletei, amelyek közül az első a tudományos műszaki tanács megalakítása, az utóbbi kettő pedig a találmányok és gyári titkok értékesítésére vonatkoznak.

Az LII. sz. rendelet kimondja, hogy a Tanácsköztársaság nemcsak megfelelő jutalomban részesít minden feltalálót, ha azok valamely hasznos találmánnyal járulnak a termelés fokozásához, vagy a proletáriátus életviszonyainak valami módon való megjavításához, hanem mindennemű anyagi támogatással, eszközökkel, kísérleti műhelyekkel, szakemberekkel rendelkezőre bocsátásával a legnagyobb mértékben igyekszik hozzásegíteni minden arra érdemes feltalálót ahhoz, hogy a találmányának lényegét képező gondolatot gyakorlatilag hasznosítható formába hozhassa.

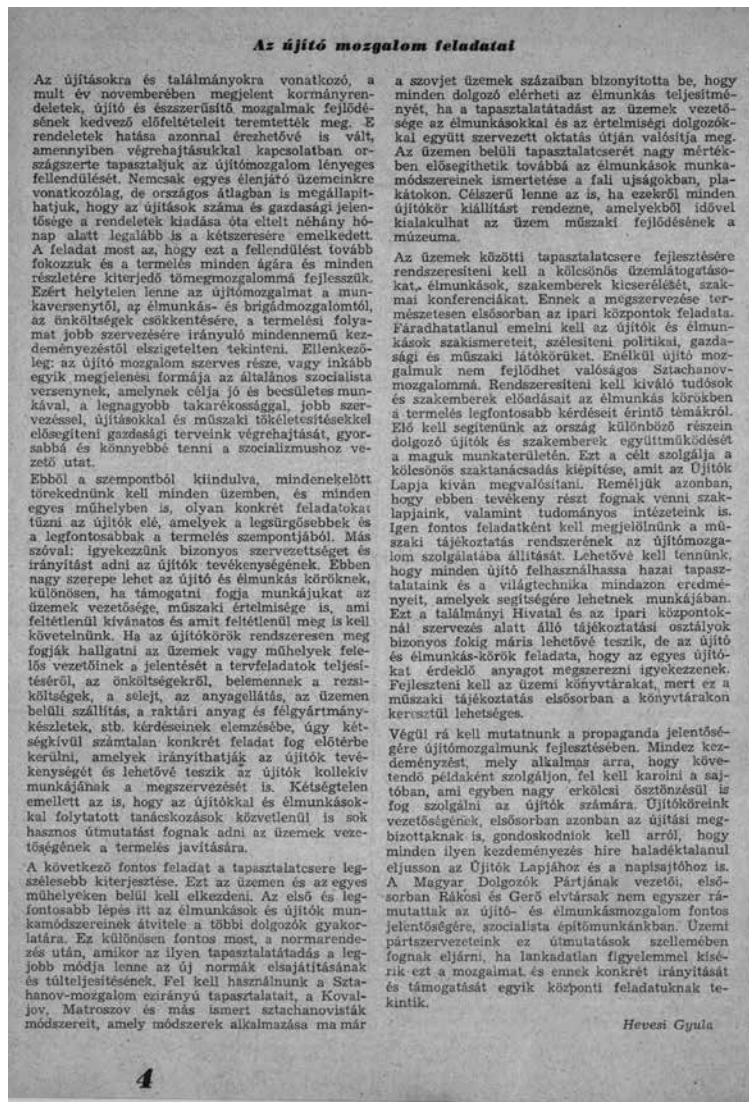
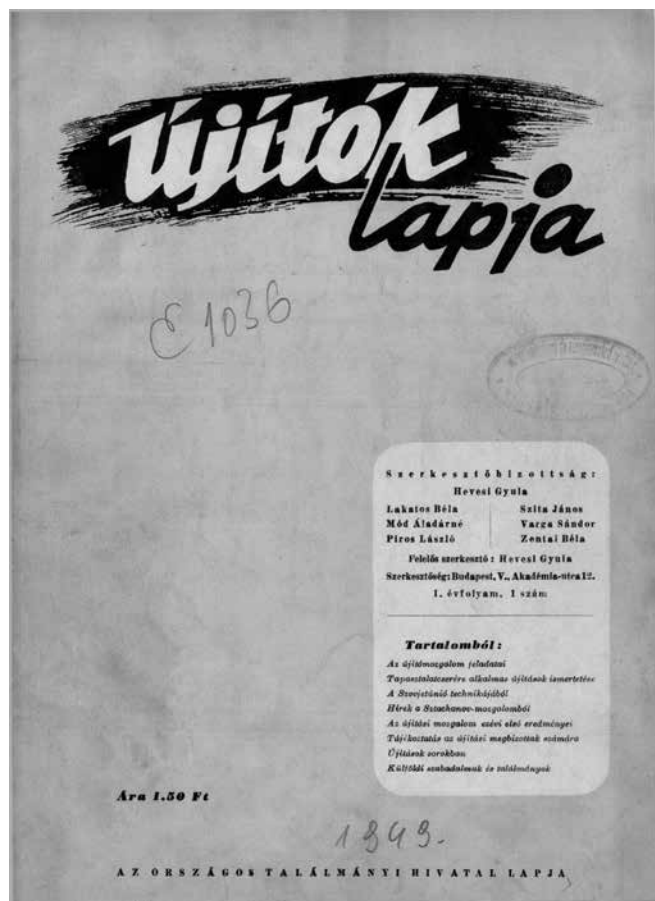
A 30 éves évforduló kapcsán megalakult a Magyar Tudományos Tanács (1949. február 25.) a tudományos élet irányítására és a gyakorlati élettel való kapcsolatának erősítésére. Az alakulóünnepségen 3000 újító és élmunkás részesült kitüntetésben.

A lap közli az újítómozgalom az évi (1949. január-február) első eredményeit:

- A csepeli Weiss Manfréd Acél- és Fémművek Rt.-ben az újítási bizottság megalakulásától – 1948. december 15. – február 1-ig beérkezett javaslatok száma 137. Közben 61 javaslatot elbíráltak, amelyeknek előkalkulált gazdasági eredménye 6,5 millió forint. Kifizettek 15 562 Ft jutalmat.

- A Láng L. Gépgyárban 1949. január 31-én bírálták először az újrendelet értelmében az újításokat. Addig, amíg 1948 11 hónapja alatt 50 javaslatot nyújtottak be, 1949 első két és fél hónapjában 47-et.

Az Újítók Lapjának első számából értesülhetünk egy újabb tömegrendezvényről, nevezetesen az 1949. február 16-án a Vasas Szakszervezet dísztermében tartott Népszava-parlamentről, amelyen 1000 üzemi dolgozó vett részt. A rendezvény központi témája az újítás és tapasztalatcsere kérdése volt.

Az Újítók Lapjának megjelent számai:

1949/1-10. szám; 1950/1-23. szám; 1951/1-23. szám;
 1952/1-24. szám; 1953/1-25. szám; 1954/1-24. szám;
 1955/1-24. szám; 1956/1-20. szám; 1957/1-21. szám;
 1958/1-24. szám; 1959/1-24. szám; 1960/1-24. szám;
 1961/1-23. szám

A mozgalom elindulásának tizedik évfordulóján összefoglaló és elemző tanulmányt írt dr. Perédi Károly, az Országos Találmányi Hivatal Kossuth-díjas elnöke. A szerző megállapítja, hogy a felszabadulás utáni idők harca az újjáépítésért nagy önfeláldozást, hősiess munkát követelt meg a munkássztyától és a műszaki értelmiségtől. Noha akkor még az üzemek általában kapitalista tulajdonban voltak, a dolgozók az újjáépítés szolgálatába állították kiapadhatatlan leleményességüket, mert érdekük volt a termelés beindítása. Már 1945 májusában megjelentek a munkaverseny és a kezdeményezőkétség előfutárai, ám a verseny csak tíz évvel ezelőtt kezdett tömegméretűvé válni, a bányák, üzemek, termelőeszközök túlnyomó részének állami tulajdonba vétele után, amikor a dolgozóknak a munkához való viszonya is megváltozott.

Az újítási ügyek intézését a 11940-es és a 11950/1948-as

Újítómozgalmunk tizedik évébe lépett. Ez alkalomból közöljük dr. Perédi Károlynak, az Országos Találmányi Hivatal Kossuth-díjas elnökének beszámoló tanulmányát a mozgalom fő állomásairól, fejlődéséről és az új rendelet kapcsán előttünk álló feladatokról.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszti Kormány 1957. június 23-án adta ki az újításokról és találmányokról szóló 38/1957. (VI. 23.) Korm. sz. rendeletet. Azóta szerte az országban folytak az ankétek és konzultációk annak érdekében, hogy a dolgozók, valamint a végrehajtásra kötelezett és az újításokkal, találmányokkal foglalkozó, azokat elbíráló, megvalósító szervek megismerjék és helyesen alkalmazzák az új rendelet rendelkezéseit, a korábbi rendeletektől eltérő alapvető változásokat. A rendelettel kapcsolatban megnyilvánuló nagy érdeklődés azt mutatja, hogy a komoly fordulatot jelentő változásokra szükség volt, mert csak ezekkel lehet az újítómozgalom és feltalálói tevékenység további fejlődését biztosítani. Mielőtt az új rendelet részleteire kitérnénk, szükséges röviden ismertetni a megelőzőket.

A felszabadulás utáni idők harca az újjáépítésért nagy önfeláldozást, hősiess munkát követelt meg munkássztyáimuktól és műszaki értelmiséginktől. A lelkesedéssel és odaadó munkán felül azonban millió öleltre, kezdeményezésre volt szükség, hogy a lerombolt ország vértengerébe fokozatosan ismét helyyálljon. Noha akkor még az üzemek általában kapitalista tulajdonban voltak, a dolgozók az újjáépítés szolgálatába állították kiapadhatatlan leleményességüket, mert — részesei lévén az államhatalomnak — elsőrendű érdekük volt a termelői munka megindítása. Ezért történetelt, hogy már közvetlenül a felszabadulás után, 1945 májusában megjelentek a munkaverseny és a kezdeményezőkétség előfutárai. A verseny azonban csak tíz évvel ezelőtt kezdett tömegméretűvé válni, a bányák, üzemek, termelőeszközök túlnyomó részének állami tulajdonba vétele után, amikor a dolgozóknak a munkához való viszonya is megváltozott. 1948 elején a csepeli gyár dolgozói versenyfelhívást tettek közzé és ennek hatására kibontakozott az országos verseny.

A széleskörű megmozdulás természetesen megfelelő szervezeti formát igényelt. Nem mutatkoztak elégtedőnek azok a szervezők, de mind sürűbben megjelent rendelkezések, amelyek a kollektív szerződések ke-

retei között kivánták az újítók jutalmazását rendezni. 1948 végén azonban megjelent a 11940. és a 11950/1948. Korm. számú rendelet. Az első az újítási ügyek intézését szabályozta, az utóbbi az állam részére felajánlott találmányokkal kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazta. E két kormányrendeletet kiegészítette a 12960/1948. M. E. számú rendelet. E jogszabályok egységes irányelveket adtak a javaslatok elbírálására, biztosították az újítók és feltalálók anyagi érdekelttségét, erkölcsi megbecsülését, létre hozták az újítási szervek országos hálózatát, s a már korábban kibontakozott új mozgalomnak országos mozgalommá való fejlődését segítették elő.

A gazdasági, társadalmi életben időközben beállott változások — államosítások, első ötéves terv, stb. — hatásukat ezen a területen is éreztették. A Szabadalmi Bíróság megszűnt. Szükségessé vált tehát e változásoknak megfelelően az újító, feltalálói jogalmat is rendezni. A 151/1950. M. T. számú rendelet az újítási tevékenységet az ötéves tervvel kapcsolatos célok szolgálatába helyezte szervek útján történő bevezetéséről is rendelkezett.

Az 1951. február 27-én hatálybalépett 56/1951. M. T. számú rendelet már a szovjet joganyag alapos tanulmányozása után és a hazai gyakorlatból leszármaztatások alapján készült. E rendelet az újításoknak három egymástól elhatárolt kötet állapította meg (műszaki tökéletesítés, termelési egyszerűsítés, ügyviteli egyszerűsítés). Felismerte e jogszabály a túlzott központosításból eredő hátrányokat, s az újítások központi bevezetése helyett a tapasztalatcsere bocsátás jelentőségét és az új eljárásoknak a tervbe történő beépítését helyezte előtérbe. E rendelet kapcsolta be az újítók körébe a kutató és tervező munkában dolgozókat. A 166/1951. (IX. 8.) M. T. sz. rendelet az állam részére felajánlott találmányok ügyintézését szabályozta. Összhangba hozta a szerzői tanúsítványos eljárást az újítások ügyintézésével és a szabadalmi eljárással, különös figyelemmel arra, hogy a Szabadalmi Bíróság munkáját részben az Országos Találmányi Hivatal, részben pedig a bíróságok vették át.

A 41/1953. (VII. 31.) M. T. sz. rendelet már együttesen szabályozta az újítások és találmányok ügyintézését.

Itt már fokozatosan érvényesült annak a felismerése, hogy az újítás és találmány mind műszaki, mind jogi szempontból rokon természetű, s ezért célszerű azok intézését egységes jogszabályban rendezni. Kibontakozott az ügyintézők javára felelősségét, megszüntette a javaslatok újítási bizottságok útján történő elbírálását, s ennek helyébe az egy személyi elbírálást vezette be. A találmányok területén mutatózó költőség — felajánlásos és licenc szerződések rendszer — egymáshoz való közelítése céljából a licencszerződések felléptésgátlata és jóváhagyása lépett előtérbe.

Lényeges változtatásokat hozott az 53/1955. (VIII. 25.) M. T. számú rendelet, amely azonban még lényegében a korábbi jogszabályokban kifejtett alapelveken nyugodott. Az új rendelet a mozgalom területén mutatózó igazságok felszámolása céljából megszüntette az ügyviteli egyszerűsítéseket, elrendelte, hogy az első díjresztet is csak a megvalósítás után lehet folyósítani, megállapította a népgazdasági eredmény mérésének elveit és módszerét (részletesen ezt a 14/1955. (VIII. 28.) P. M. számú rendelet tartalmazza), kibontakoztatta a találmányok nemzetközi értékesítésének jelentőségét, s részletesen szabályozta a külföldi értékesítés után a feltalálót megillető díjazást.

A következőkben vizsgáljuk meg, milyen képet mutat a magyar újítómozgalom fejlődése a számok tükrében. Előbb azonban meg kell jelezni, hogy a rendelkezésünkre adott adatok nem eléggé pontosak. Adatgyűjtéseinknek ugyanis hosszú éveken keresztül — 1956-ig — egyrészt nem volt megfelelő jogszabályi alapja, nem volt egységes, nem irányult eléggé a műszaki fejlődés mérésére, másrészt a népgazdasági eredmények megállapítására sem alakult ki egységes gyakorlat. Így az OTH által begyűjtött adatok csak általánoságban adnak képet a fejlődésről.

Az évente benyújtott javaslatok száma a következőképpen alakult:

1949	1.700
1950	185.000
1951	296.000
1952	396.872
1953	454.153
1954	414.781
1955	389.076
1956	308.000

(Az 1956. évi adatoknál a féléves adatok kétszeresét vettük alapul úgy, mint a következőkben.)

Az évente megvalósított javaslatok száma a következők:

1949	adatok még nem voltak
1950	44.000
1951	107.000
1952	153.000
1953	192.433

A TIZÉVES ÚJÍTÓMOZGALOM

1954	185.763
1955	145.657
1956	134.000

Az újításoknál elért tényleges megtakarítás összegét az utóalkulált gazdasági eredmények tükrözik. Ilyen irányú, nem teljesen megbízható adatszolgáltatás azonban csak 1952-től van. Az eredmények a következők:

1952	597 953 963 Ft
1953	1 234 421 058 "
1954	1 446 783 247 "
1955	1 200 635 044 "
1956	500 000 000 "

Az évente kifizetett újítási díjak összege:

1949	11 000 000 Ft
1950	24 300 000 "
1951	44 500 000 "
1952	54 892 353 "
1953	73 388 337 "
1954	75 840 335 "
1955	60 794 512 "
1956	48 000 000 "

Ezek a számok azt mutatják, hogy az újítómozgalom hazánkban rövid időn belül — legalább is a javaslatok számát illetően — olyan méreteket öltött, hogy messze megelőzte a népi demokráciák hasonló eredményeit. Csehszlovákiában például 1955-ben 137 000 javaslatot nyújtottak be és 72 000-et fogadtak el, megvalósításra pedig csak 55 000 db került. A Román Népköztársaságban 1956-ban 37 000 javaslatot fogadtak el, s ebből 34 000-et választottak meg. Bár 1953 óta a javaslatok száma nálunk csökkent, 1955-ben mégis sokkal több volt, mint Csehszlovákiában. Ez azonban kétségesen teszi a megfelelő értéket és műszaki színvonalát. Az 1953 óta bekövetkezett számszerű visszaesés a reálisabb elgondolások alapján kiadott szigorúbb újítási rendeletek következménye volt, amelyek igyekeztek kiküszöbözni a selejtes javaslatokat, névösabban a javaslatok kidolgozására ösztönöztek és az erkölcsi tisztaságot igyekeztek helyreállítani.

Az 53-as rendelet előnyei

Az 1949 óta kiadott újítási rendeletek lényegében azonos alapelveken nyugodtak, és csak a menet közben felmerült különböző hiányosságokat igyekeztek részletmegoldásokkal kiküszöbözni. A számszerűsítés csökkenése mindenesetre a nyilvános javaslatok csökkenésével függött össze és azaz, hogy az „előlegesdi” rendszert mindinkább kiszorították. Az 53/1955. (VIII. 25.) M. T. sz. rendelet volt az eddigi rendeletek közül a legjobb. Ez a rendelet már kimondta, hogy az újításokkal való foglalkozást a gazdasági munka szerves részének kell tekinteni és hogy az állami szervek vezetőinek biztosítani kell az újítások és találmányok tervezési bevezetésének előfeltételeit. Az újítást nem terven kívül, hanem terven belül, a tervekben biztosított anyagi előfeltételek mellett kell megvalósítani. Az eszmei díjazás visszahozása érdekében kimondta a rendelet, hogy csak akkor szabad

eszmei díjat megállapítani, ha a főmérnök és főkönyvelő feyelmi felelősség mellett igazolják: a népgazdasági eredmény forintban nem kalkulálható; továbbá, hogy eszmei díjat nem szabad hamarabb kifizetni, mint a kalkulált díjat.

(Az újítások népgazdasági eredményének megállapításával, mérésével és kimutatásával kapcsolatban a 14/1955. PM sz. rendelet tisztázza, hogy milyen eredményt kell figyelembe venni, s azt hogyan kell kiszámítani, mi a számítás bázisa és melyek az eredményt javító és rontó kihatások, amelyeket szintén figyelembe kell venni. Előírta, hogy nemcsak a vállalaton belül, hanem az újítás következtében más vállalatoknál mutatkozó kihatásokat is figyelembe kell venni. Például a továbbfejlődő vállalatoknál jelentkező eredményeket.)

A kooperációs gondolat erősítésére kimondta a rendelet azt is, hogy az újítási feladattervekkel kapcsolatban nemcsak a saját vállalatban belüli problémákat kell figyelembe venni, hanem azokat a feladatokat is, amelyeket a továbbfejlődő vállalatok tűznek ki önköltségük, termelékenységük vagy kapacitásuk javítása érdekében. Ez már a vállalati szovinizmus elleni harc egyik kezdeti fegyvereként jelentkezett. A műszaki színvonal emelésére irányult az az intézkedés, hogy a jövőben minőség-rontról újítást általában elfogadni nem lehet. Az újítók számára nagyobb anyagi ösztönzést biztosított azaz, hogy a Minisztérium elnökének felhatalmazást adott az eddigi 100 000 Ft-os maximális újítói, illetőleg 200 000 Ft-os fektalálói díjnak a felémelésére. A díjat 50%-kal akkor is lehetett emelni, ha a minőség javult. Ez a rendelet biztosította, hogy külföldi értékesítés esetén a fektalálónak díjazás jár. A lazaságok kiküszöbölése szempontjából az előlegesdi rendszer fejszámolását célozta az a rendelkezés, hogy általában csak a megvalósítás után lehet előlegét fizetni. Eddig az elfogadás után nyakra-főre fizethettek előlegét, így gyakran a megvalósítás szorgalmazására az újítót már nem ösztönözte a további díjrészt. A rendelet a munkaköri kötelezettséget is tisztázta, de a tervezők, műszakiak szempontjából túlságosan szigorú intézkedéseket tartalmazott. Bevezette a közreműködői díj fogalmát is, de annak mértéke (a díjnak 15—20%-a) a gyakorlatban kevések bizonyult.

Mind ezek a rendelkezések azonban nem voltak alkalmasak arra, hogy a mozgalmat teljes mértékben a népgazdaság műszaki fejlesztésének szolgálatába állítsák és hogy a hibákat, erkölcsatlenségeket gyökerestől kiirtsák. El kellett szakadni a régiól azokon a pontokon, amelyek korábban ugyan jók voltak a mozgalmat tömegmértetvévé tételére, de most már akadályozták az egészséges fejlődést. Ezért szükség volt minél előbb teljesen korszerű új alapokon nyugvó rendelet kiadására. Az új rendelet előkészítésére

OTH a SZOT-tal együtt részletes és széles megfigyeléseken alapuló elemző munkát végzett. Széleskörű megbeszéléseket tartott az újítókkal, fektalálókcal. A pécsi jogász tudományos anketón 1956 májusában, továbbá a tervező irodák dolgozóinak 1956. évi őszi anketáján több fontos kérdést tárgyalt meg. Számos pangs, vita és döntőbizottsági ügy tapasztalatait összegyeztük, ezeket összehasonlítottuk a csehszlovák elvtársak hasonló tapasztalataival és közösen kerestük a feltűnően azonos jellegű hibákkal szemben a megoldást. A megoldás elpelveit 1956. októberében a cseh elvtársakkal együttesen alakítottuk ki és azoknak egymástól függetlenül tömörített részletesebb kidolgozása után, 1957. áprilisában újból egyeztetjük, felhasználva miniszteriumainknak és a SZOT-nak időközben beérkezett észrevételeit is.

Káros jelenségek és hibák

Az alábbiakban megismerjük elemzői azokat a káros jelenségeket és hibákat, amelyek újítómozgalmunkban jelentkeztek és amelyekről részben a statisztika segítségével, részben közvetlen megfigyelésekkel szerezhetünk tudomást.

A mozgalmal eredmények elemzésénél a közvetlen ellenőrzésből és az ügykeperatív intézkedésből folyó tapasztalatokon felül jelentősége van az olyan statisztikának is, amely alkalmas annak megvilágítására, hogy a mozgalmal helyes vagy helytelen irányban fejlődik-e. Sajnos 1956-ig ilyen statisztika nem élt rendelkezésre. Ennek következménye az, hogy a mozgalmal számottevő gazdasági eredményeit nem tudjuk kellő biztonsággal számszerűsíteni, azokat kimutatni és igazolni. Emiatt a mükben az egész mozgalmat nem egyszerű lebecsülték, jelentőségét, eredményét kétségbe vonták. A rendelkezésre álló, nem teljes adatokat az OTH saját észrevételeivel és számításával egészítette ki. Így készíttette el a 1956. évi statisztikát, amely az 1956. I. félévi eredmények leközvetítés vége, elemzése már alkalmazható vált. Ebből mindenek előtt a következők állapíthatók meg:

Az évi 130 000 bevezetett javaslat közül igen kevés a nagy jelentőségű és az országos jelentőségű, vagyis olyan javaslat, amelyek eredménye évi 1 millió forintnál nagyobb, illetőleg évi 100 000 Ft és 1 000 000 közötti összeget ér el. Ezek mintegy 1,6%-át teszik ki csupán az összes bevezetett javaslatnak. Ezzel szemben a gazdasági eredményt, amely megtakarításból, többtermelésből és egyéb eredményekből áll, kb. 50%-ban e csekély számú javaslat biztosítja. Az 1,1 milliárd Ft évi összes megtakarításból 180 milliót (16,3%) az országos jelentőségű és 291 milliót (26,5%) a nagy jelentőségű javaslatok eredményeznek (összesen 42,8%). A 950 millió forintot kitevő többtermelésből pedig 225

millió forintot (22,7%) eredményeznek az országos jelentőségű javaslatok, 300 milliót (31,6%) a nagy jelentőségűek (összesen 54,3%). Látható, hogy ez a két csoport teszi ki az egész mozgalmal által biztosított eredményeknek kerekén a felét. Nyilvánvaló, hogy ha ezt a kis hányadot egyrészt sikerül megnövelni, másrészt annak bevezetését meggyorsítani, a népgazdasági össztermény nagymértékben növelhető. S itt nemcsak a százalékos növekedésre gondolunk, hanem a javaslatok számának abszolút emelkedésére is.

A statisztikai adatok szembeszökően mutatják, hogy az évi 130 000 javaslat közül mindössze 30 000-et díjaztak kalkulációs alapon, 100 000-et pedig eszmei alapon. Az utóbbiak aránya 77%-ot tesz ki. Ez annyit jelent, hogy az esetek túlnyomó többségében nem is alkalmazták a díjskálát — ami egyébként is sok hibának volt a forrása — és így a díjazás gyakorlatilag elszárazt az elért eredményektől. Egyes esetekben az újító kárára kevesebb díjat állapítottak meg a megérdemeltől, más esetekben pedig a népgazdaság kárára állapítottak meg többet, mint amennyit az újító megérdemelt. Az eszmei díjazás az országos és nagy jelentőségű javaslatoknál rossz, hátrányos az újítókra és éppen azt a szűk réteget kedveljenli el, amelyet pedig mindenképpen ösztönözni kívánunk új javaslatok megtételére. A kis jelentőségű újításoknál — ahol a népgazdasági eredmény évi 10 000 Ft-nál kisebb — viszont gyakran a megérdemeltől nagyobb díjat kaptak az újítók, s miután igen nagyszámú javaslatról van szó, tenetemes túlfizetés lehetősége állt fenn. Az eszmei díjazás helytelen gyakorlata azonban még egyéb hátránnyal is járt. Ugyanis nemcsak a megtakarítással járó újításokat a díjazás eszméleg, hanem a többtermelést, a minőség javítását, új cikkeket előállítását célzó javaslatokat is, mert ezekre megfelelő díjazási elvek nem is voltak kidolgozva. Ez azt vonta maga után, hogy nagyon kevés volt az ilyen jellegű, új cikkeket előállítását célzó vagy kapacitás bővítést eredményező újítások száma, mert egyfelől ezeknél nagyobb mértékben jelentkezett a hátrányos díjazás lehetősége, másfelől a vállalatok érdektelenekek voltak az új cikkeket bevezetésében.

Problémák a díjazásban

További hiba volt az is, hogy a mozgalmal » népgazdasági tervekkel nem volt összhangban, illetőleg azokat nem kellően támasztotta alá. A tervekben ugyanis az elmúlt években erősen kidomborodott a termelés mennyiségi fejlesztése, míg az újítómozgalmal fő célkitűzése különböző megtakarítások elérése volt. Az újítómozgalmal azonban akkor segíti elő legjobban az éves tervek megvalósítását, ha egyaránt ösztönöz

többtermelésre, megtakarításokra és új célok előállítására, minőségjavításra.

A statisztikai kimutatásból látható továbbá, hogy az országos és nagy jelentőségű újítások díjazási kulcsa 1—1,6% körül mozog, ami alacsony, nem ösztönöz eléggé ilyen értékes javaslatok megtételére. A kalkulációs alapon díjazott javaslatoknál az átlagos díjkulcs 4,1%. Ezen belül 2,5% az országos jelentőségűek és 7,8% a kis jelentőségűek díjkulcsa. Ez is inkább kis jelentőségű javaslatokra ösztönöz. A két szám között a háromszoros nagyságrendi különbség helytelen feszültséget idézett elő, nem is szólva arról, hogy a kis jelentőségű javaslatokat általában gyorsabban is vezetik be. Az eszmei alapon díjazott javaslatoknál — számításaink szerint — az átlagos díjkulcs csak 3,7%, amelyen belül 1—1,6% az országos és nagy jelentőségűekre, 5—6% pedig a közepes és kis jelentőségűekre esik. Míg a kalkulált javaslatokra átlagosan 1100 Ft jut újítási javaslatonként, addig az eszmei alapon díjazott javaslatok közül mindössze 115 Ft jut egy megtakarítással járó javaslatra, 287 Ft pedig egy többtermelést eredményező javaslatra, átlagosan tehát 218 Ft. Ilyen okok sekélyesítik el a javaslatok színvonalát és teszik kétséssé azt is, hogy a csekély díjösszegek mögött áll-e egyáltalán megfogható gazdasági eredmény.

A statisztikától függetlenül több olyan hibáról is tudunk, amelyek szintén kérdőre tartják a mozgalmat továbbfejlődése szempontjából. Például a javaslatokat — főleg az értékesebbeket — késedelmesen vezeték be, egy részüket pedig be sem vezették. Ennek az az oka, hogy a vállalatok és dolgozók az újítások bevezetésében alig voltak érdekeltek és éppen ezért vonakodtak vállalni az újítások bevezetésével járó nagyobb kockázatot és felelősséget. Ez azzal járt, hogy éppen azok a legértékesebb javaslatok, amelyek a megtakarítások jelentős részét hozták gyakran félévvel vagy egy évvel későbbben valósultak meg, miáltal a népgazdasági eredményben be nem hozható kiesés keletkezett. Evi több száz millió forintra becsülhető a késedelmesen bevezetett újítások által a népgazdaságnak okozott veszteség. Sok veszteséget okozott az is és rossz fényt vetett a mozgalmra, hogy a kisebb jelentőségű javaslatoknál — főleg a díjazási időszak lejártával — az újítás alkalmazását gyakran megszüntették és így annak várt, tartós hatása nem érvényesülhetett.

Avulttá vált már a javaslatok két kategóriára való felosztása: természeti észserűsítésekre és műszaki észserűsítésekre. A régi merev díjskála eddig is végrehajthatatlannak bizonyult a gyakorlatban és különböző igényvezetett „gumi szabásokkal” kellett annak merevségén enyhíteni. A további korrekciók helyett helyesebbnek látszott a széles határok megjelölése, amelyek között

a szerzők felek megállapodhatnak, figyelembe véve az élet sokféle mérlegelendő szempontját. Szembetűnt az is, hogy a díjazás időszaka, vagyis újításoknál az egy év, találmányoknál pedig öt évből a legkedvezőbb három év, kevés, mert ilyen időszak alatt a javaslatok szélesebb körben nem vezethetők be, tovább nem tökéletesíthetők stb. Az említett időszak lejártával az újító érdeklődése megszűnt, pedig a népgazdaság éppen kezdetben hozta a legnagyobb anyagi áldozatokat a javaslat bevezetésére, a nehézségek elhárítására. Emiatt nem jöhetett számításba az az időszak, amikor a továbbfejlesztés már viszonylag csekély szellemi és anyagi erőfeszítéssel lett volna eszközölhető.

Akadályozta a fejlődést

Közismert és sokat ostorozott hiba volt az újítások bürokratikus, centralizált intézése is. A díjakat utólagosan, önkényesen, merev díjskálán alapján állapították meg. Az újítók hosszú ideig bizonytalanságban voltak abban a tekintetben, hogy az újítást elbíráló szervek, vagy állami hivatalnokok milyen díjat fognak részükre utólag megszámolni. Vagyis eddig az újítási javaslat elfogadása, kikísérletezése, megvalósítása és díjazása szinte államigazgatási aktus volt, mert hiszen az állam alkalmazottja, hivatalnokja az állam nevében egyoldalúan döntött ezekben a kérdésekben és közölte határozatát az újítóval. Az újító legfeljebb érdeklődhetett újításának sorsa iránt. Ebből sok vita, panasz és fellebbezés keletkezett.

Túl szigorúnak bizonyult az a rendelkezés, hogy a műszaki dolgozók egy értékes rétege, a tervező intézeti dolgozók nem újíthattak hivatalból kapott feladataikkal kapcsolatban, hanem csak azokon kívül. Ez arra vezetett, hogy a tervezők újítási tevékenysége gyakorlatilag megszűnt, pedig éppen ettől a rétegtől nagy jelentőségű és országos jelentőségű javaslatokat lehet várni és bekapcsolódásuk az újítómozgalomba országos érdek. Az is fékezte a mozgalmat, hogy nem állott kellő anyagi erőforrás rendelkezésre az újítások kíséreltetésére és megvalósítására. Gyakran kevésnek bizonyult, a bér-alapnak 0,5%-os hányadát kitevő koret állt e célra rendelkezésre.

A szerzői tanúsítványos rendszer sem vált be. A gyakorlatban nem lehetséges a minisztériumokban, távol az üzemeiktől, a kíséreltetés és megvalósítás kérdésében állást foglalni. Az évekig tartó várakozási idő alatt a műszaki fejlődés, amely ma világviszonylatban rendkívül gyors, a találmány értékét gyakran elmulasztotta. Azok a törekvések, amelyek a minisztérium nyilatkozatának meggyorsítására irányultak, eredménytelenek voltak. Találmányi ügyekben a döntés általában rendkívül elhúzódott, gyakran hibás volt.

(A tanulmány befejező részét következő számunkban közöljük.)

kormányrendelet rendezi először. Ezt a két rendelet egészítette ki a 12560/1948. M. E. sz. rendelet. A gazdasági, társadalmi életben jelentős változások következtek be, a Szabadalmi Bíróság megszűnt, a 151/1951. M. T. sz. rendelet az újítási tevékenységet az ötéves tervvel kapcsolatos célok szolgálatába igyekezett állítani.

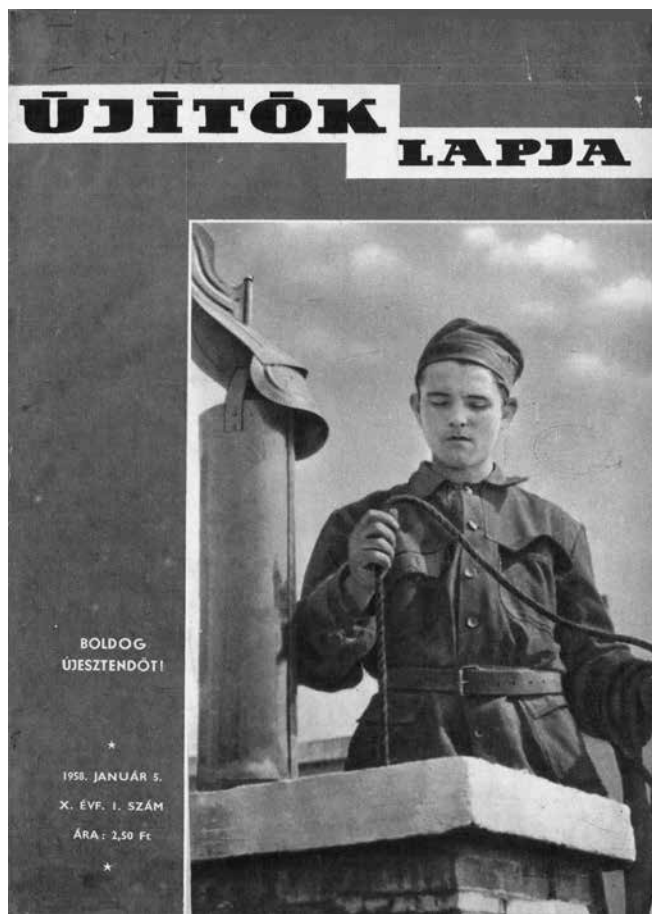
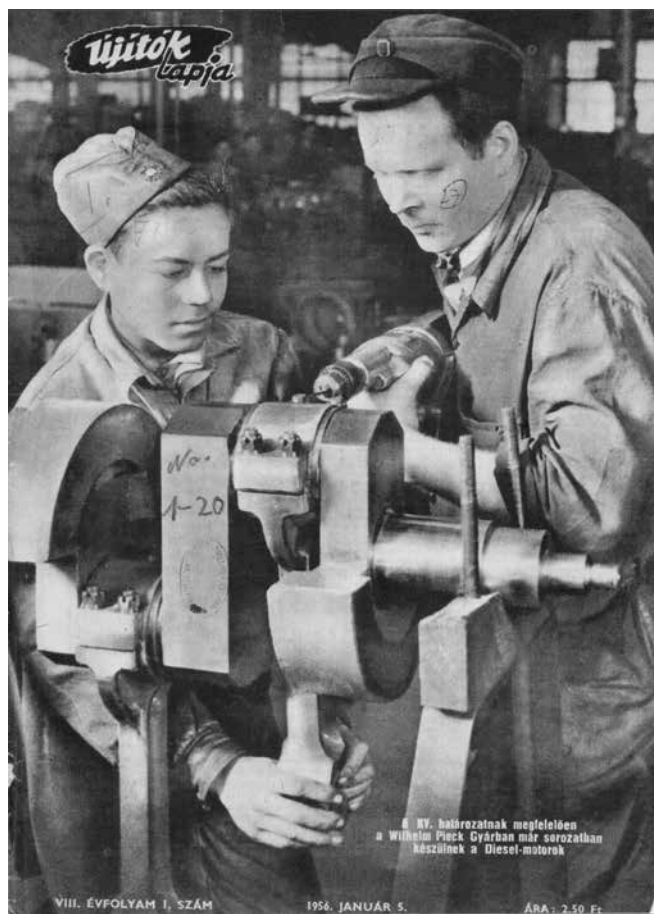
Az 1951. február 27-én hatályba lépett 56/1951. M. T. sz. rendelet már a szovjet joganyag alapos tanulmányozása után és a hazai gyakorlatból leszűrt tapasztalatok alapján készült. A rendelet az újításoknak

három, egymástól elhatárolt körét állapította meg: műszaki tökéletesítés, termelési észszerűsítés, ügyviteli észszerűsítés. Ez a rendelet kapcsolta be az újítók körébe a kutató- és tervezőmunkában dolgozókat. A 166/1951. (IX. 8.) M. T. sz. rendelet az állam részére felajánlott találmányok ügyintézését szabályozta. A 41/1953. (VII. 31.) M. T. sz. rendelet már együttesen szabályozta az újítások és találmányok ügyintézését. Lényeges változásokat hozott az 53/1955. (VIII. 25.) M. T. sz. rendelet, amely a jelentkező lazaságokat

szüntette meg, elrendelte, hogy az első díj részletét is csak a megvalósítás után lehet folyósítani. A részleteket a 14/1955. (VIII. 28.) P. M. sz. rendelet tartalmazza. A rendeletgyűjteményt a Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány 1957. június 23-án kiadott 38/1957. (VI. 23.) kormányrendelettel zárja.

A rendeletek felsorolása után az újítómozgalom fejlődését mutató statisztikával ismerteti meg az olvasót. Az évente benyújtott újítási javaslatok száma: 1949-

ben 7700; 1956 első felében 44 000. Az évente megvalósított javaslatok száma pld. 1953-ban 192 433 volt. Az összefoglaló értékelésben foglalkozik a szerző a díjazások körüli problémákkal, megállapítva: a mozgalom a népgazdasági tervekkel nem volt összhangban, illetőleg azokat nem kellően támasztotta alá. Közismert és sokat ostorozott hiba volt az újítások bürokratikus, centralizált intézése is, a díjakat utólagosan, önkényesen, merev díjskála alapján állapított-

ták meg. (Dr. Perédi Károly: A tízéves újítómozgalom, Újítók Lapja, 1958. 1. sz. 3–5. p.)

A terjedelmes tanulmány a lap következő számában folytatódik, kitér a szerződéses rendszer bevezetésére, a rugalmasabb díjazási skálára, a meghosszabbított újításvédelemre. A rendelet – (38/1957. M. T.) – bekapcsolta a tervező munkakörben foglalkoztatott műszaki dolgozókat is az újító és feltalálói tevékenység körébe. Megszabta a rendelet az új pályadíjakat, amely szerint a vállalatok vezetői feladatterveik kitűzésénél maximum 3000 Ft-ig terjedő összeget ajánlhatnak fel pályadíjként. A tanulmány kitér a javaslat és megvalósítás kérdésére, miszerint a javaslatokat készítőik az újítók és feltalálók, a megvalósításról az államnak kell gondoskodnia, illetőleg az állam alkalmazottainak. Végül a szerző annak a véleményének ad hangot, miszerint a mozgalomra szükség van és ezt minden szinten tudomásul kell venni és támogatni. (Újítók Lapja, 1958. 2. sz. 8–11. p. II. rész)

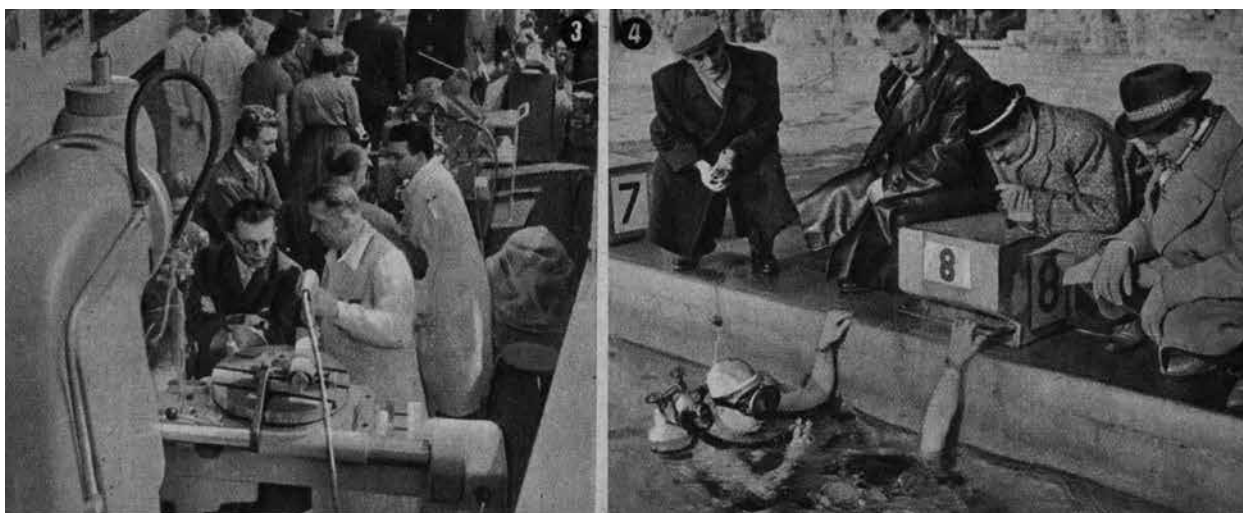
Az utolsó számban Tokár Péter A realizálás és a propaganda című jegyzete olvasható, amelyben a szerző áttekinti az Újítók Lapja fejlődésének utolsó három évét. Örömmel nyugtázza, hogy a 24 oldal terjedelemből 32 oldal lett. Az előfizetők száma az elmúlt három esztendő alatt 25%-kal emelkedett, és jelenleg 22-23 000 példányban jelenik meg. Ezzel a példányszámmal és az előfizetők számával nincs megegyezve, mert „ha belegondolunk, hogy a vasiparban 400 000 dolgozó tevékenykedik – a többi iparágat nem említve –, akkor, már korántsem lehetünk elégedettek.” Jó példaként említi, hogy az Egyesült Izzóban, a Csepel Vas- és Fémművekben, a Lenin

Kohászati Művekben, az Ózdi Kohászati Üzemben stb. az Újítók Lapja és más műszaki lapok többszáz példányban érkeznek.

Szükséges lenne a TV Újítók Klubja adás idejét és gyakoriságát növelni. „Vajon miért ne használhatnánk fel az eddiginél még jobban a televíziót és más sajtó- és propagandaszerveinket népgazdasági

Öt kiváló újítót, illetve feltalálót mutatunk be képeinken: 1. Szilvay Géza, aki a Csepel Autógyárban kutató csoportvezető, s egyike a Pannon traktormotor feltalálóinak, négy gyermeke körében. – 2. Járó János és Sárosi Ferenc, a Magyar Pamutipar újítói alkották meg a gyors vetülékcsévlőt, amely lehetővé teszi a termelés megkétszereződését. – 3. Hazánk hírnevét öregbítette Pióker Ignác, az Egyesült Izzó feltalálója, a Brüsszeli Világkiállításon. – 4. Egy új magyar találmány – a könnyűbúvár-légzőkészülék – szerzője, Hazai László, „békaembertársával”, Kristyán Gáborral kipróbálja az új készülékeket.

problémák megoldására, az újítások és találmányok realizálásának elősegítésére.” (Újítók Lapja, 1961. 23. sz. 9. p.)

Aztán minden előzetes bejelentés nélkül megszűnik a lap, bár egyszer említik, hogy magazinná próbálják átalakítani. Aztán ebből az ígéretből több mint 20 év múlva lett valóság, ugyanis 1986-ban megjelenik a Siker Magazin 1. száma. A magazin köszöntőjét dr. Pusztai Gyula, a szerkesztőbizottság elnöke írta. „Új címmel, új köntösben, a korábbiaknál gazdagabb tartalommal kerül most lapunk az olvasó kezébe.

A változás oka: a fejlődés. A gazdaságpolitikában a gazdaságirányítás rendszerében és a műszaki fejlesztésben egyaránt olyan megújulási folyamatok részesei vagyunk, amely a széles közvéleményt is mozgósítva erősíti az innovációs folyamatokat, hozzásegít nemzetközi versenyképességünk javításához. Ezek a változások megkövetelték az Újítók Lapjától is az előrelépést, azt, hogy lehetőségeinek bővítésével és jobb hasznosításával hozzájáruljon mindazokhoz az erőfeszítésekhez, amelyeket gazdaságunk életképességének erősítéséért, élénkítéséért tesz társadalmunk.

„Kedves olvasó! Bizonyára feltűnt, hogy magazinunk a XXXVIII. évfolyammal keleződött a címoldalon. Ezzel is jelezni kívántuk, hogy a „Siker” az Újítók Lapjának nem csupán jogutódja, hanem legjobb hagyományainak folytatója és szándékaink szerint mind ezeknek tovább fejlesztője, megújítója is. Miért lett Siker az Újítók Lapjából? A korábbinál tágabban értelmezzük feladatainkat...” A magazin havonta 48 oldalon, színesben jelent meg, valóban magazinós témafeldolgozásban. (Siker Magazin, 1986. 1. sz. 3. p.)

A Siker Magazinban 1989-ben arról olvashatunk, hogy a legutóbbi számában egy teljes oldalon foglalkozik a magazin a feltalálók, újítók és kezdeményező emberek újító mozgalmi tevékenységével. (Paksi Atomerőmű, 1989. 9. sz. 2. p.) Ez a cikk a „Ráfér az újítás az újítómozgalomra” címen jelent meg, és az alábbiak szerint összegzi a problémákat: „Gondolkodni tudó és merő, kreatív, tetterős emberek vagy visszavonulnak a magán-, esetleg a kisvállalkozások szférájába, vagy teljesen felhagynak aktivitásukkal.” „Napjainkban úgy tűnik, hogy az embereknek nincs kedvük újítani. Legalábbis az iparban nincs.” „Az újítási szabályzat (MT 10/1983. V. 12. sz. rendelete): az 1983-as rendelet is hű volt a megcsontosodott tradíciókhoz, hű volt korához.” A díjazásról a következők szerint vélekedik: „Az elmúlt évtizedekben a jogi szabályozásnak mindig is volt olyan pénzügyi szabályozási együttthatója, mely valamilyen módon visszafogta a díjazást.” „Ezek után okkal kérdezzük: továbbra is van létjogosultsága az újítási tevékenységnek, érdemes erőltetni e mozgalom ismételt talpra állítását? A válasz egyértelműen, igen! Ám nem a régi formában.” (ua)

A megújulásra reményt adott egy új minisztertanácsi rendelet, amely a Magyar Közlöny 1989. 47. számában jelent meg. A rendelet alapján elkészített vállalati újítási szabályzat megjelenése az 1990-es év elejére várható.

78/1989. (VII. 10.) MT rendelet az újításokról

- 1. §** E rendelet hatálya a gazdálkodó szervezetekre (Ptk. 685. § c) pont), valamint a velük munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyekre és azok szerzőtársaira terjed ki.
- 2. §** Újítás a gazdálkodó szervezetnél új, számára előnnyel járó műszaki, illetőleg szervezési megoldás.
- 3. §** (1) Újító az, aki a megoldást tartalmazó javaslatot kidolgozta.
(2) Újítónak - az ellenkező bizonyításáig - azt kell tekinteni, aki a javaslatot elsőként nyújtotta be a gazdálkodó szervezethez.
- 4. §** (1) Az újítási javaslatra akkor lehet jogot alapítani, ha az legalább a javaslattevő nevét és a megoldás lényegét tartalmazza.
(2) Újítói jogokat legkésőbb a hasznosítás megkezdésétől vagy az átadástól számított hat hónap elteltéig benyújtott újítási javaslat alapján lehet érvényesíteni.
- 5. §** (1) A munkaköri kötelesség körében, illetve az eszközeivel kidolgozott újítással a gazdálkodó szervezet rendelkezik.
(2) A gazdálkodó szervezet igényt tarthat az újítás hasznosítására akkor is, ha azzal egyébként az újító rendelkezik.
- 6. §** (1) Az újítót az előnnyel és az annak eléréséhez nyújtott újítói hozzájárulással arányos újítási díj illeti meg.
(2) Az újító díjazására a gazdálkodó szervezettel kötött szerződése irányadó; a szerződésben, illetőleg a gazdálkodó szervezet által alkalmazott általános szerződési feltételekben a rendelettől el lehet térni.
- 7. §** Az újítás hasznosítását vagy átadását előmozdító, munkaköri kötelességen kívül végzett közreműködői tevékenységért szerződés alapján jár díjazás.
- 8. §** Ha az újító vagy a közreműködő a gazdálkodó szervezet magasabb vezető állású dolgozója, az újítással összefüggő díjazás megállapításához a munkáltatói jogokat gyakorló szerv hozzájárulása szükséges.
- 9. §** (1) Az újítással összefüggő jogviták eldöntése bírósági útra tartozik; a bíróság a gazdálkodó szervezetet az újítás hasznosítására vagy átadására nem kötelezheti.
(2) Az Magyar Szabadalmi Hivatal¹ újítási és találmányi szakértői testülete megbízás alapján szakértői véleményt ad olyan újítási díjazási ügyben, amelyben bírósági eljárás még nem indult.
- 10. §²**
- 11. §** (1) Ez a rendelet 1990. január 1. napján lép hatályba; egyidejűleg az újításokról szóló 10/1983. (V. 12.) MT rendelet és az azt módosító 19/1985. (IV. 13.) MT rendelet hatályát veszti.
(2) Ha a rendelet hatálybalépése előtt az újítás díjazására vagy a közreműködésre a szerződést megkötötték, a hasznosítás megkezdődött vagy az újítást átadták, a szerződéskötés, a hasznosítás, illetőleg az átadás időpontjában hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.

1 Módosítva: 1995. évi XXXIII. törvény 115. § (6) alapján.

2 Hatályon kívül helyezte: 1991. évi XXXI. törvény 2. melléklet C/15. Hatálytalan: 1991. VIII. 1-től.

I. ORSZÁGOS ÚJÍTÓ- ÉS TALÁL MÁNYI KIÁLLÍTÁS

Az I. Országos Újító- és Találmányi Kiállítás Budapesten, a Múcsarnokban rendezték meg. A megnyitón több miniszter is megjelent, így Farkas Mihály honvédelmi miniszter, Kossa István iparügyi miniszter, Zsofinyec Mihály és Vas Zoltán közellátási kormány-

biztos. A kiállítást Apró Antal, a Szakszervezetek Országos Tanácsának (SZOT) főtitkára nyitotta meg.

„Ez a kiállítás fényes bizonyítéka annak, hogy alapjában megváltozott munkásaink viszonya a munkához, a termeléshez.” – mondotta Apró Antal. Az

utóbbi nyolc hónapban több mint 36 000 újítást nyújtottak be a dolgozók, és az újítások értéke több mint 180 millió forint. A kiállítás megnyitója után a dolgozók tömege nézte végig a kiállítást. A Múcsarnok termeinek falán művészi kivitelű freskók hirdették az alkotómunka dicsőségét.

A felszabadult magyar munkás alkotóképessége jelentős tényezője a szocializmus építésének

Megnyílt Budapesten az újítókiállítás

Szombaton délben ünnepélyesen nyitották meg a Múcsarnokban az első országos újító és találmánykiállítást. A megnyitáson résztvett Farkas Mihály, Kossa István, Zsofinyec Mihály és Vas Zoltán miniszter is.

A kiállítást Apró Antal, a SZOT főtitkára nyitotta meg.

— Ez a kiállítás — mondotta — fényes bizonyítéka annak, hogy alapjában megváltozott munkásaink viszonya a munkához, a termeléshez. A számok meggyőző erejével lehet bizonyítani ezt a nagy változást, hiszen az utóbbi nyolc hónapban több mint 36.000 újítást nyújtottak be a dolgozók és az újítások értéke több mint 180 millió forint.

Munkásaink mindjobban megértik, hogy a szocializmus építésének meggyorsítása csak a munka termelékenységének fokozásával érhető el. Majd rámutatott arra, hogy újítóink, élmunkásaink sokat tanultak felszabadítóinktól, a hős Szovjetunió munkásosztályától, a a termelésben élenjáró sztárhánovistáktól.

— Ez a kiállítás egyben előkészítője az október 29-i országos újítókongresszusnak, amelyre az újítók százai készülnek. Biztosak vagyunk benne, hogy az újítómozgalom a Magyar Dolgozók Pártja és Rákosi Mátyás vezetésével még szélesebb dolgozó tömegek tevékenységévé válik majd ki és sokasodni fog azoknak az újítóknak a száma, akik a termelés minden területén harcolnak a szocialista Magyarország megvalósításáért.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása után a dolgozók tömege nézte végig a kiállítást. A kiállítás káprázatos termeiben művészi kivitelű freskók hirdetik az alkotó munka dicsőségét. Már az első napon megállapítható, hogy az újító kiállítása példátlan sikert arat.

AZ ÚJÍTÓK I. ORSZÁGOS KONGRESSZUSA

Az Újítók I. Országos Kongresszusára 1949. október 29–30-án került sor a SZOT és az Országos Találmányi Hivatal (OTH) rendezésében, a SZOT székházában. A kongresszusra 50 tudóst, az Ipari Minisztériumot, valamint az OTH vezetőjét is meghívták.

A kongresszuson 450 üzemi újítóküldött szavazati joggal vett részt. Az első napon Apró Antal, a SZOT főtitkára tartott beszámolót, majd felszólalt Vas Zoltán és a szovjet küldöttség vezetője, Krajcevet elvtárs. A kongresszus díszelnökévé Rákosi Mátyást választották.

A beszámolókból megtudhatták a jelenlévők, hogy az év első kilenc hónapjában a bejelentett újítások száma 45 123, ebből elfogadott 18 724, és a bevezetett újítások után 7 535 000 Ft díjat fizettek ki. A bevezetett újítások után kiértékelt, egy év várható gazdasági eredménye: 199 647 194 Ft.

A kongresszus második napján 34 szakmai konferenciát tartottak, majd közel hatvan újítót tüntettek ki. A Találmányi Hivatal pedig vendégül látta a kongresszusra meghívott külföldi vendégeket, a

szovjet sztahanovistákat, a lengyel, cseh és román élmunkásokat. A kongresszusok időpontjai:

- II. Kiváló Dolgozók, Újítók és Feltalálók II. Országos Konferenciája (1958. december 6.)
- III. Az Újítók és Feltalálók III. Országos Tanácskozása (1961. december ?)
- IV. Az Újítók és Feltalálók Országos Tanácskozása (1974. április 13.)
- V. Az Újítók és Feltalálók Országos Tanácskozása (1982. május 15.)

Ma Budapesten

Újítók és feltalálók országos tanácskozása

Kitüntetési ünnepség a Parlamentben és a SZOT-ban

Ma reggel az Építők Rózsa Ferenc Kultúrotthonában megkezdődik az újítók és feltalálók V. országos tanácskozása. A rendező Országos Találmányi Hivatal, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a KISZ központi bizottsága, valamint a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége 600, a vállalati, intézményi tanácskozásokon megválasztott küldöttet és 300, az újítók és feltalálók ügyeivel foglalkozó szakembert, gazdasági és társadalmi vezetőt hívott meg az országos értekezletre. A tanácskozásnak az újító és feltaláló tevékenység helyzetéről és a továbbfejlesztés feladatairól szóló írásos beszámolójához dr. Pusztai Gyula, az Országos Találmányi Hivatal elnöke és Gál László, a SZOT főtitkár-helyettese fűz szóbeli kiegészítést.

Az Elnöki Tanács, az újítók és feltalálók V. országos tanácskozása alkalmából, eredményes munkájuk elismerésül kitüntetések adományozott a mozgalomban végzett tevékenységükkel kiemelkedő dolgozóknak. A Parlament Munkácsy-termében pénteken rendezett kitüntetési ünnepségen részt vett Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke és Méhes Lajos ipari miniszter, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagjai, valamint Marjai József, a

kormány elnökhelyettese. A kitüntetéseket Losonczy Pál adta át.

Beszédében hangsúlyozta, hogy az újítók, a feltalálók törekvéseit, ötleteit, újdonságait fejlődésünk zálogaként tartjuk számon. Jó néhány magyar találmányt és alkotóját méltón övezi széles körű elismerés — mondotta —, hiszen egyaránt elősegítik népünk életkörülményeinek javulását és hazánk jó hírének öregbítését is. De azt is jól tudjuk, hogy néha milyen rögzös, keserves egy-egy újítás vagy találmány útja. A sikerért keményen meg kell dolgozniuk. Szerencse, hogy az új hívei rendszerint eltökélt, határozott, a jó érdekében egészségesen türelmetlen emberek. Olyanok, akik céltudatosan, fáradhatatlanul és szenvedélyesen dolgoznak gazdasági, műszaki előrehaladásunk érdekében. *Az egész társadalom feladata, hogy az újítókat segítse.*

Pénteken délután a SZOT székházában is kitüntetési ünnepségen köszöntötték az újítómozgalomban kiemelkedő eredményt elért dolgozókat. A Szakszervezetek Országos Tanácsa elnöksége által adományozott Szakszervezeti Munkáért kitüntetéseket Gál László, a SZOT főtitkár-helyettese, a Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetéseket pedig dr. Pusztai Gyula, az Országos Találmányi Hivatal elnöke adta át.

(Újítókkal készített összeállításunk és a kitüntettek névsora lapunk 7. oldalán található.)

*

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumban is újítókat és feltalálókat tüntettek ki. Az ünnepségen Vánca Jenő mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter 19 Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetést nyújtott át az eredményes újítóknak. A TOT 5 termelészövetkezeti újítónak a Termelészövetkezeti Kiváló Munkáért, a MEDOSZ pedig 5 újítónak a Szakszervezeti Munkáért kitüntetést adományozta.

Az újítók és feltalálók V. országos tanácskozása alkalmából kitüntetési ünnepség volt a KISZ KB székházában is.

Pénteken a Bőr-, Cipő- és Bőrfeldolgozóipari Tudományos Egyesületben ünnepélyesen kihirdették — az Ipari Minisztériummal és a Bőr- ipari Dolgozók Szakszervezetével közösen megrendezett — újítási verseny eredményeit. Az első helyezést a Minőségi Cipőgyár kapta meg.

A verseny két második helyezettje a Simontornyai és a Pécsi Bőrgyár lett, a harmadik helyezést a Budapesti Bőripari Vállalat, a Tisza Cipőgyár és a Pécsi Kesztyűgyár érte el.

KIVÁLÓ DOLGOZÓK, ÚJÍTÓK ÉS FELTALÁLÓK II. ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA

Megkezdődött a kiváló dolgozók, újítók és feltalálók II. országos tanácskozása

A Szakszervezetek Országos Tanácsa Elnökségének és az Országos Találmányi Hivatalnak rendezésében szombaton reggel megkezdődött az EFEDOSZ-székházban a kiváló dolgozók, újítók és feltalálók II. országos tanácskozása. A

konferencián több mint ezer kiváló dolgozó, újító és feltaláló vesz részt. Megjelent *Apró Antal* elvtárs, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács első elnökhelyettese, továbbá a Minisztertanács több tagja is.

A tanácskozás résztvevőit *Martin Ferenc*, a SZOT titkára üdvözölte, majd *Varga György* SZOT-titkár mondott beszámolót.

A tanácskozáson felszólalt *Apró Antal* elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács első elnökhelyettese.

A hét elején tértek vissza az üzemekbe és bányákba azok a munkások, műszaki vezetők, akik mint küldöttek vettek részt a konferencián. A tanácskozáson az újítómozgalom jelenlegi helyzetét, feladatait vitatták meg, hogy a jövőben még szélesebb alapokra helyezhessék, még eredményesebbé tehessek a nép gazdaságunk fejlődése szempontjából oly fontos mozgalmat. A tanácskozás sok, eddig vitás kérdésre adott választ.

A vitás kérdések egyike: hol a helye az üzemben, gyáron belül az újítómozgalomnak? Része-e az újítómoz-

galom a munkaversenynek? A gyakorlatban a kettőt külön kezelték. A tanácskozás világos választ adott: az újítómozgalom a munkaverseny szerves része!

A szocialista munkaverseny ugyanis nem más, mint az öntudatos munkástömegek olyan mozgalma, amely a munkások nagyfokú aktivitásán, kezdeményezőkézségén, az új módszerek bevezetéséért, alkalmazásáért folytatott harcán alapul, s amelyben az elvtársi segítségnyújtás elve érvényesül a gyengébbekkel, az elmaradókkal szemben. Az újítást és a munkaversenyt tehát nem lehet elválasztani, hisz az a versenyző, aki jobban, eredményesebben akar dolgozni, egyben újító, észszerűsítő is kell hogy legyen, mert jobb eredményt általában a munka jobb megszervezésének, termelékenyebb módszerek alkalmazásának, új, fejlettebb munkaeszközök bevezetésének az útján lehet csak elérni. (DN. 1958. 12. 47-47. 12. 11. 3. p.)

A tanácskozás egy másik hiányosságra is felhívta a figyelmet: az újítómozgalomnak még nem elég széles az alapja. Igaz, hogy 1958-ban már mintegy 60 000-rel több lesz az újítások száma, mint 1957-ben volt,

s az előkalkulált gazdasági megtakarítás is kb. 16%-kal meghaladja majd az előző évit, ez az eredmény főleg az újítók egy szűk csoportjának kétségtelenül elismerésre, dicséretre méltó eredménye.

A következő probléma, hogy a műszaki, gazdasági szakemberek egy része ma még eléggé idegenkedik a nagy jelentőségű, gyakran sok pénzbe is kerülő s végső kimenetelében még bizonytalan elképzelések, ötletek megvalósításától, a kísérletek elvégzésétől, mondván: hátha nem sikerül, s akkor mi lesz velem.

Apró Antal a bizonytalankodók számára jelentette ki a párt és a kormány nevében: „Felhívjuk a munkásokat, műszaki dolgozókat, párttagokat és párton kívülieket, kezdeményezzenek bátran, vállalják a felelősséget, mert a párt és a kormány bízik bennük, segíti és támogatja a munkájukat.”

A fejlődést nehezítette az évenként egyszer kidolgozott újítási feladatterv. Az újítómozgalom céljainak helyes meghatározására elsősorban a termelési tanácskozások a hivatottak.

**Segítse minden vezető
sokkal jobban az újítómozgalmat**

— mondotta Apró Antal a kiváló dolgozók, újítók és feltalálók szombaton megkezdődött
II. országos konferenciáján

**Varga Györgynek, a SZOT titkárának és Tasnádi Emilnek,
az Országos Találmányi Hivatal elnökének beszéde után megkezdődött a vita**

Szombaton az Építők Róza Ferenc Kulturálisban megkezdte tanácskozását a kiváló dolgozók, újítók és feltalálók II. országos konferenciája. Az elnökségben helyet foglaltak Apró Antal, a Magyar Szocialista Munkáspárt Főtitkárak Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, Gáspár Sándor, a SZOT elnöke, Csérgő János lovas- és géppárt miniszter, Csotter Sándor nébiházi miniszter, Nagy József nébiházi miniszter, Tasnádi Emil, az Országos Találmányi Hivatal elnöke, Pólovér Ignác, Komáromi Lajos, Ley Árpád, a szocialista munka hőse, a SZOT elnökségének tagjai és többek között.

Mortiz Fehérnek, a SZOT titkárának megnyitó szavai után Varga György, a SZOT titkára tartott beszámolót.

A II. ORSZÁGOS ÚJÍTÓ- ÉS TALÁLMÁNYI KIÁLLÍTÁS

Budapesten, a Városligetben nyitották meg 1950. október 7-én, szombaton délben, a díszvendégek előtt, majd a látogatók előtt délután három órától. Megnyitóbeszédet Czottner Sándor nehézipari államtitkár mondott. Ezután Hevesi Gyula, az OTH főtitkára

kísérte végig a vendégeket a kiállításon. A legnagyobb érdeklődést a főbejárattól balra, az Ajtai-féle bányaréselőgéppel váltotta ki. Gerő Ernő, az MDP főtitkárhelyettese, államminiszter sok időt töltött a nehézipari bemutatóteremben, ahol mozgó gépeken

Az újítómozgalom hatásos fegyver a szocializmus építésének meggyorsítására és a béke megvédésére Megnyílt a II. Országos Újító kiállítás

Szombaton délben ünnepélyes keretek között nyitották meg a városligeti pavillonban a II. Országos Újítókiállítást. A megnyitó ünnepségen megjelentek Gerő Ernő elvtárs, az MDP főtitkárhelyettese, Rónai Sándor elvtárs, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, Kiss Károly elvtárs, az Elnöki Tanács alelnöke, Dobi István, a minisztertanács elnöke, Kiss Árpád elvtárs, könnyűipari miniszter, Sándor László elvtárs, építésügyi miniszter, Apró Antal elvtárs, a SZOT főtitkára, Harustyák József elvtárs, a SZOT elnöke, Czottner Sándor elvtárs, Boldizsár Iván államtitkár, a magyar politikai és gazdasági élet sok más vezető személyisége. Megjelentek a Szovjetunió és a népi demokratikus országok külképviseleteinek képviselői, valamint az Újítókiállításra érkezett szovjet küldöttek és más külföldi vendégek is.

Czottner Sándor elvtárs, nehézipari államtitkár mondott megnyitó beszédet:

— A dolgozó tömegek alkotó kezdeményezésére támaszkodó újítómozgalom hatalmas jelentőségű egész népgazdaságunk fejlődési ütemének meggyorsítása szempontjából — mondotta többek között. — Az újító-

mozgalom komoly és hatásos fegyver a szocializmus építésének meggyorsítása, termelő erőink nagyarányú kifejlesztése és a teremő béke megvédése szempontjából.

— Az újítómozgalom megerősödése eredményezte hazánkban az élenjáró szovjet technika módszereinek széleskörű alkalmazását és segítette a Sztahánov-mozgalom kifejlődését.

— Amíg az elmúlt évben elfogadott újítások révén elért megtakarítás 314 millió forint volt, addig az idén csak az első 8 hónapban elfogadott újítások gazdasági eredménye meghaladta a 428 millió forintot. Az újítási díjak összege az elmúlt évben 11 millió forintta rúgott, míg ebben az évben már eddig 13 millió forintot fizettünk ki újítóinknak.

— Az újítómozgalom eredményei szempontjából felbecsülhetetlen jelentőségű volt a Szovjetunió baráti támogatása, amely a szovjet tapasztalatok rendelkezésre bocsátásával, a szovjet sztahánovisták magyarországi látogatásával, a szovjet tudományos kutatás igen sok eredményének megismerelésében nyilvánult meg.

— Ez a kiállítás újabb bizonyítéka annak, hogy milyen hatalmas eredményeket érhetünk el a fizikai

és műszaki értelmiségi dolgozók beszelőgása révén.

Ezután Hevesi Gyula, az Országos Találmányi Hivatal főtitkára végigkísérte a látogatókat a kiállításon. A legnagyobb érdeklődést a főbejárattól balra, az Ajtai-féle bányaréselőgéppel váltotta ki. Gerő Ernő elvtárs, államminiszter, hosszú időt töltött a nehézipari bemutató teremben, ahol mozgó gépeken szemléltették a legjelentősebb újításokat. Muszka Imre a gyorsított vágás módszerét mutatta be egy nagy, 1200 percenkénti fordulatszámú esztergapadon. A szovjet vendégek hosszasan időztek a kiállítás nehéz- és textilipari részeinél, behatóan érdeklődtek minden egyes újítás felől. Igen sokan nézték a nagyjelentőségű találmányt, a Tipopress gyorszedő-gépet. Ez a találmány lehetővé teszi az ólom nélküli szedést és a nyomdaipar egyik legnagyobb vívmányát jelenti.

A nyomdaipar, a textilipar, a mezőgazdasági ipar nagyszériú újításai után a látogatók megtekintették az építőipar szabadban bemutatott újításait.

Az II. Országos Újítókiállítást szombat délután 3 órakor megnyitották a nagyközönség számára.

szemléltették a legjelentősebb újításokat. Muszka Imre a gyorsított vágás módszerét mutatta be egy nagy, 1200 percenkénti fordulatszámú esztergapadon. A nyomdaipar, a textilipar, a mezőgazdasági ipar újításai után a szabadban bemutatott építőipari újításait tekinthették meg a látogatók. (DN. 1950. október 8. 235. sz. 2. p.)

Dolgozóink tehetségét bizonyítja be az Újítók II. Országos Kiállítására

A városligeti nagycsarnokban folyik a készülődés az Újítók kiállítására. A kiállítás épületében, a bejárat mellett társformájú helyiségben a bányai újítók nagyszerű alkotásait helyezik el. A bányai mellett a nehézipar dolgozóinak újításai sorakoznak. A legnagyobb érdeklődésre talán a nehézipar mozgósármokai tarthat számot. Ebben a csarnokban többek között bemutatják *Muzsika Imréné*, a *Kossuth-díjas sztahanovista esztergályosnak gyorsúgó esztergapadját*.

Ugyancsak itt sorakoznak fel a vasipari kutató intézetnek a szovjet tapasztalatok felhasználásával készített alkotásai, melyeknek egyrészt a MAVAG dolgozóival közösen dolgozták ki.

Egész sor olyan találmány és kutatási eredmény is szerepel a kiállításon, amely világszerle is elismerést és becsületet szerez a magyar tudománynak. Ilyen például az Ács-féle „grádiens-mérő” és az alumínium-kutató intézet alumíniumhegesztési eljárása.

A kiállításról a Szabad Művészet c. folyóiratban jelent meg kiállításkritika. „A munkások és tudósok, fizikai és szellemi dolgozók összeműködése elengedhetetlen tartozéka a termelésnek.” Ezek azok a szempontok, amelyeknek e kiállításon ki kellett domborodniuk, írja Z. Gács György. Ezt természetesen elsősorban maguk a kiállított tárgyak demonstrálják, a művészeti szektor feladata az volt, hogy az egyes újításokra felhívja a figyelmet... A kiállítás rendezése, habár lényegesen kisebb területet foglal magában, mint a Tavasz Mezőgazdasági Kiállítás, nem tudta elérni annak jó tagoltságában gyökerező áttekinthetőségét. Ez a hiányosság egyrészt abban mutatkozik, hogy a figyelmet a kiállított tárgyak két oldalon való elhelyezésével megosztja. A menetirány, amit nyilak jeleznek, egyszerre kétfelé ágazik, máshol külön táblán

figyelmezteti a látogatót, hogy a menetiránnyal ellentétes irányban kell a kiállított tárgyakat nézni. A bemutatott tárgyak elrendezése sokaságuk miatt sokszor áttekinthetetlen, egymás mellett, mögött, alatt, ahol éppen egy szabad területecske volt, látható tervszerűség nélkül népesítették be áruval. Az árurendezésnek ez a hiányossága érthetetlen, amikor kitűnő árurendező kádereink vannak. (Szabad Művészet, 1950. november, 11. sz. 444–445. p.)

Koncz Antal

AZ ÚJÍTÓK HITVALLÁSA

Tűzben edződik az anyag,
rugalmas,
hajlékony acél lesz belőle
fényesen suhanó kard
s könyörtelenül
sújt a gonosztevőre,
ha az támadni mer!

Tűzben edződik a nép,
erejét
szakadatlan csaták tüzében
őrzi, formálja, védi
a harcot állja
s büszkén lobog kezében
a győzelmi zászló!

A tűz az élet lelke,
a kerge
sültgalamblesőkre, ne hallgass
munkánk műzsája, kovásza
nem elvont álom,
de fogható anyag, vas,
mi társunkká válik.

Jövők segíti elő!
Vakmerő
tervünk derűs világot formál
mi mindennap teremtünk
pórázra fogtuk
az Erőt és ím szolgál
nekünk minden elem.

Csak intésünkre várnak
s megállnak
a rohanó folyók és tenger
támad a völgyben, hegyek
mozdulnak, bolygók
kelnek útra az ember
okos parancsára!

Eszménk bölcs, alkotó tűz
egybefűz
bennünket hős építőivel
emberibb életünknek
s diadalkapunk
boldog-büszkén átível
a rideg kozmoszon.

Hirdeti dicsőségét
a békét
őrző seregeknek; örömök
áldott kohója
hód oltalmazza, védje
merész álmainkat!

Tűzben edződik az anyag
rugalmas
hajlékony acél lesz belőle!
Szítsd a tüzet s ereje
könyörtelenül
sújt a gonosztevőre,
ha az támadni mer!
(Újítók Lapja, 1960. 15. sz. 5. p.)

AZ ÚJÍTÓK ÉS FELTALÁLÓK III. ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁSA

Az Újítók Lapja 1961. 23. száma december 3-án jelent meg, itt olvashatunk a tanácskozásról, ám annak pontos idejéről nem közölnek adatot.

A lap 3. oldalán Fock Jenő miniszterelnök-helyettes írását olvashatjuk, amely írás stílusa tömény korabeli politikai zsargonban megfogalmazott szópuffogatás: Idézi az MSZMP KB határozatát: „A Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusa nyomán meg-növekedett politikai érdeklődést, alkotási vágyat és munkalelkedést öt éves tervünk teljesítésére és túl-

szárnyalására, a tervgazdasági mutatóinak javítására kell összpontosítani... A feladatok megoldásában számítunk az újítók és feltalálók egyre növekvő táborára.” A második cikket Varga György, a SZOT titkára írta, amelyben elemzi az eredményeket gátló jelenségeket, köztük a helytelen nézeteket, amelyek burjánznak a mozgalom körül. Pozitív fejleményként értékeli a megyei, szakmai újítási kiállításokat, amelyek fontos állomásai a széles körű tapasztalatcsere kibontakozásának.

Év	Benyújtott javaslatok	Elfogadott javaslatok	Bevezetett javaslatok	Utókalkulált gazd. eredmény	Kifizetett újítási díj
	1000 darabban			1000 Ft-ban	
1949.	77	32	16	94 800	11 000
1950.	189	79	44	264 000	24 500
1951.	296	136	107	642 000	44 500
1952.	397	194	154	597 954	54 892
1953.	454	235	192	1 234 421	73 389
1954.	415	218	186	1 446 783	75 840
1955.	309	158	146	1 200 635	60 795
1956.	300	130	134	800 000	48 000
1957.	123	68	63	696 933	55 418
1958.	186	90	80	820 343	64 214
1959.	247	107	91	1 095 667	86 785
1960.	126,5	58	50	642 300	51 800
I. félév					

A harmadik, konkrétabb írás Tasnádi Emil, az OTH elnöke nevéhez fűződik, aki megállapítja, hogy a három évvel ezelőtt megtartott II. konferencia óta sokat fejlődött a mozgalom. Az előrelépést segítette az 1959. V. 9-én, az újításokról és találmányokról hozott rendelet, amelyet követte a PM 16. sz. rendelete az újítások és találmányok megvalósításából származó népgazdasági eredmény kiszámításának rendjét határozza meg. Az OTH elnöke kézzelfogható statisztikát közöl az elmúlt három év mozgalmi eredményeiről.

A benyújtott újítási javaslatok számának alakulása:

1958-ban 185 000

1959-ben 247 000

1960-ban 253 000

(Az 1958. évi eredményt 100-nak véve, a fejlődés 136%-os.)

Az elfogadott javaslatok:

1958-ban 89 000

1959-ben 107 000

1960-ban 117 000 (130%-os)

Az utókalkulált gazdasági eredmény:

1958-ban 820 millió Ft

1959-ben 1095 millió Ft

1960-ban 1568 Ft (191%-os)

Az újító- és feltalálómozgalom a szocialista munkaverseny szerves része

A kiváló újítók és feltalálók III. országos tanácskozása

*Az újítók Róma Ferenc Kulturálisának kongresszusai
termében tiltás ellenére vasárnap reggel a kiváló újítók és feltalálók III. országos tanácskozása. Az előzőekben helyet foglalt a többi között Fock Jenő, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese — fel- szólalását részletesen ismertették —. Somogyi Miklós az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Szaktanács elnöke, Gáspár Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, a Központi Bizottság titkára, továbbá újságírókat, gazda- sági életünk több vezetője, a műszaki tudományos élet kör- ről, kiváló újítók és feltalálók. A tanácskozást Somogyi Miklós, a Szaktanács elnöke nyitotta meg.*

Somogyi Miklós megnyitója

— Mai tanácskozásunk je- lentőségét növeli, hogy nem- teg fogadta el a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusán a kommuniz- mus felépítésének új pro- gramját — kezdte megnyitóját Somogyi Miklós. — Ez a pro- gram beteljesíthetetlen törel- nyűt nemcsak a Szovjetunió és a szocialista tábor népeit, hanem az egész világ vala- mennyi becsületes dolgozóját számlálja.

— Ez a program már szin- te megfogható közelebbe hoz- ta az emberiség legjobbjai- nak, az emberi társadalom fejlődése megátalánkat ahmát: a kommunizmust, hogy az em- ber igazán emberre válhar- sson a földön és urává váljon természet egész Földünknek, de már a világmindenségét is uralomra.

— Ez a program számunkra

is nélkülözhetetlen irányú. Nemrég hónapja fogadta el az ötszázgyűlés a népgazdaság fejlesztésének második ötéves tervét, amelyben kifejeződik az MSZMP VII. kongresszusán által meghatározott két azn alapvető célkitűzés, hogy a tervdokumentumban befejezzék a szocializmus alapjainak ter- vesztését és átterítsék a fejlett szocialista társadalmi felépí- tésére hazánkban is. Eme alapvető célok elérése érdek- ben döntő fontosságú fel- adat: eddigi eredményeinkre támaszkodva meggyorsítani a szocializmus anyagi, technikai bázisának megteremté- sét és fejlesztését országünk- ben.

— A tanácskozásunk annak valamennyi résztvevőjére az a nagy és felelősségteljes munka vár, hogy számot adjunk az 1958-ban megtartott második

országos újító és feltaláló tanácskozás óta végzett tevé- kenységéről az újító és fel- találómozgalomban elért fel- lövésről; meggyőztessük, hogy a szocialista munkaverseny szor- ceszereként mindjobban ki- bontakozó újító és feltaláló- mozgalom hogyan segíti a termelési, gazdasági feladatok eredményes megoldását, a mű- szaki fejlesztés előbbrevite- lését, beszámoljunk és megbe- csüljük, hogyan állunk az újításokról és találmányokról szóló, évről-évre levő ren- deletek végrehajtásával, mé- lyen hiányosságokat tapasztal- tunk és milyen intézkedéseket kell tenni a hiányosságok megszüntetésére. Végzetül megemlíteném azokat a legfont- osabb teendőket, amelyek lehetővé teszik az újító és feltalálók alkotó kezdeménye- zésének az eddigiekhez azelő- ttebből és teljesebb érté- nytelését, a második ötéves tervben előtűnt, álló nagy és nemcsak egyben alapvető fon- tosági feladatainak maradék- talan megvalósításának segí- tésére érdekében.

Somogyi Miklós megnyitója után Tasnádi Emil, az Országos Találmány Hivatal elnö- ke számolt be a II. országos tanácskozás óta eltelt három év munkájáról, és az újító- mozgalom idősebb kérdéseiről.

Kifizetett újítási díjak:

1958-ban 84 millió Ft

1959-ben 86 millió Ft

1960-ban 117 millió Ft (182%-os).

AZ ÚJÍTÓK ÉS FELTALÁLÓK IV. ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁSA

Az újítók IV. országos tanácskozását már 1973-ban össze akarták hívni, a mozgalom indulásának 25. évfordulójára és egy emlékérmét is megjelentettek ebből az alkalomból (Tervezte: Fekete Géza Dezső szobrász), ám a megyei szintű tanácskozásokon felmerült problémák megoldására átfogóbb intézkedésekre

volt szükség. Pécsen 1973 tavaszán tartották a megyei újítási előadók tanácskozását, ahol igen paprikás hangulat alakult ki: „Ismét elmondjuk sirámainkat, az újítási mozgalom gondját. Vajon milyen eredménnyel? Miért nincsenek jelen a gazdasági vezetők, akik sokat segíthetnének nekünk? Bennünket két oldalról ütnek. Egyrészt az újítók érdekeit kell képviselnünk,

másrészt pedig a gazdasági vezetőkkel kerülünk összetűzésbe.” (DN. 1973. 05. 13. 97.)

A tanácskozáson Bárkányi Zsolt, az OTH műszaki és gazdasági tanácsadója adott tájékoztatást a Minisztertanács legújabb ülésének újításokkal kapcsolatos állásfoglalásáról. Elmondta: a legnagyobb gondot az

okozza, hogy a műszakiak, akiktől a legjelentősebb újításokat várjuk, visszahúzódnak, mint külső megfigyelők nézik a mozgalmat. A minisztériumok nem foglalkoznak a mozgalommal, egyedül a MÁV területén segítik következetesen az újítókat. Az újítási ügyekkel kapcsolatos feladatokra nincs önálló felelős kijelölve, összekapcsolják más feladattal, sokszor változik a kijelölt személy is.

A felmerült problémák megoldására teendő válasz-
lépések elhúzódása miatt, a IV. Országos Tanácskozás
összehívására a következő évben, 1974. április 12-én
került sor Budapesten, az Építők Rózsa Ferenc Műve-
lődési Házában. A tanácskozáson részt vett az ága-
zati újjítókonferenciák 450 küldötte, s jelen volt mint-
egy 200 meghívott vendég. A tanácskozáson részt
vett Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára, Nyers Rezső,
az MSZMP PB tagja, dr. Tímár Mátyás, a Miniszter-
tanács elnökhelyettese, Sarlós István, a HNF Országos
Tanácsának főtitkára és dr. Ajtai Miklós, az Országos
Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke. A tanácskozást
Földvári Aladár, a SZOT elnöke nyitotta meg.
Az országos tanácskozást megelőzően írásos be-
számolót kaptak kézhez a meghívottak, amelyhez

Tasnádi Emil fűzött szóbeli kiegészítést: „Az 1968-as
2 milliárd forintról 1973-ra 3,8 milliárd forintra nőtt
a vállalati eredmény összege. A szellemi alkotások
hasznosítása évente hozzávetőlegesen 2-3%-kal já-
rult hozzá a nemzeti jövedelemhez és átlagosan
7-10%-kal a vállalati nyereségekhez.”

Negatív jelenség: 1971-ben különösen kevés volt az
újítás, 100 ezer lakosra mindössze 12,7 találmányi be-
jelentés jutott. A Szovjetunióban ez az arány 51%,
Bulgáriában 23,9%, USA 35,2%, Franciaországban
19,9%.

A felszólalók közül dr. Tímár Mátyás szólt arról is,
hogy sokat kell javítani a propagandamunkán, majd
a felszólalásokat és javaslatokat Tasnádi Emil, az OTH
elnöke foglalta össze.

AZ ÚJÍTÓK ÉS FELTALÁLÓK V. ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁSA

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az országos kongresszus alkalmából a kongresszust megelőző napon – 1982. május 14-én – a Parlament Munkácsy-termé-

ben rendezett ünnepségen kitüntetések adományozott az eredményes újítók és feltalálók részére. Az ünnepségen részt vett Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, Méhes Lajos ipari miniszter, az MSZMP PB tagjai, valamint Marjai József, a kormány elnökhelyettese. A kitüntetések Losonczi Pál adta át, és beszédében hangsúlyozta: az újítók, a feltalálók törekvéseit, ötleteit, újdonságait fejlődésünk zálogaként tartjuk számon. Versenyben állunk a világgal, termékeink minőségétől függ, hogy kivívott helyünket meg tudjuk-e tartani a világban, tette fel a kérdést Losonczi Pál.

Másnap, május 15-én, szombaton, az Építők Székházában 600 küldött részvételével zajlott az V. országos tanácskozás. A tanácskozás elnökségében a pénteki parlamenti rendezvényen részt vett állami vezetők ültek. A tanácskozást Földvári Aladár, a SZOT elnöke nyitotta meg, majd Pusztai Gyula, az OTH elnöke mondott előadói beszédet, és adatokkal illusztrálta az újítómozgalom fejlődését. Pusztai Gyula elmondta, hogy az V. ötéves tervidőszakban csaknem megkétszereződött, 3,6 milliárd forintra emelkedett az újítások pénzben mért eredménye. Az újítóknak 216 millió forintot fizettek ki, a találmányi díj pedig elérte az 1,1 milliárd forintot.

Az országos tanácskozás résztvevői felhívást fogadtak el: Az ország dolgozói, különösen a kutatásban, a fejlesztésben tevékenykedők aktívabban kapcsolódjanak be az újító- és feltalálómozgalomba, újításaik-

Újítók és feltalálók kitüntetése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az újítók és feltalálók V. országos tanácskozása alkalmából, eredményes munkájuk elismeréséül kitüntetések adományozott a mozgalomban végzett tevékenységükkel kiemelkedő dolgozóknak. A Parlament Munkácsy-termében pénteken rendezett kitüntetési ünnepségen részt vett Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke és Méhes Lajos ipari miniszter, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagjai, valamint Marjai József, a kormány elnökhelyettese. A kitüntetések Losonczi Pál adta át.

Beszédében hangsúlyozta, hogy az újítók, a feltalálók törekvéseit, ötleteit, újdonságait fejlődésünk zálogaként tartjuk számon. Jó néhány magyar találmányt és alkotóját méltán övezi széles körű elismerés – mondotta –, hiszen egyaránt elősegítik népünk életkörülményeinek javulását és hazánk jó hírének öregbítését is. De azt is jól tudjuk, hogy néha milyen rögös, keserves egy-egy újítás vagy találmány útja. A sikerért keményen meg kell dolgozniuk. Szerencse, hogy az új hívei

rendszerint eltökélt, határozott, a jó érdekében egészségesen türelmetlen emberek, olyanok, akik céltudatosan, fáradhatatlanul és szenvedélyesen dolgoznak gazdasági, műszaki előrehaladásunk érdekében. Az egész társadalom feladata, hogy ebben az újítókat segítse. Az akadályokat munka közben fel kell számolnunk, hogy minden jót ötlet, jó elgondolás szabad utat nyerjen.

Versenyben állunk a világgal. Termékeink minőségétől függ, hogy kivívott helyünket meg tudjuk-e tartani a világpiaccon. Tapasztalt, magas színvonalon termelő, piacképes partnerek kihívásainak kell hasonló szinten és folyamatosan megfelelni. Bízunk újítóinkban és feltalálóinkban, hogy minden erejükkel segítenek méltó választ adni ezekre a kihívásokra. Bízunk bennük, hogy az itthoni gondok megoldásában, a termékszerkezet korszerűsítésében, az ésszerű anyag- és energiatakarékoság fokozásában és egyéb feladatokban is segítenek majd új megoldásaikkal – mondotta az Elnöki Tanács elnöke.

Az újítók és feltalálók országos tanácskozása

Az Építők Székházában szombaton rendezték meg az újítók és feltalálók V. országos tanácskozását, ahol 600 küldött részvételével vitázták meg a mozgalom eredményeit, gondjait, a további fejlődés lehetséges módjait. A küldötteket a vállalatok, szervezetek, intézmények újítóinak, feltalálójának tanácskozásán választották, mégpedig az élenjárók közül; a 600 küldött eddig együttvéve csaknem tízezer hasznosított újítással és 500 találmánnyal gyarapította vállalatát, a népgazdaságot.

A tanácskozás elnökségében helyet foglalt Lázár György, a Minisztertanács elnöke, Méhes Lajos ipari miniszter, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese, ott voltak a minisztériumok, társadalmi szervezetek képviselői.

A tanácskozást Földvári Aladár, a SZOT elnöke nyitotta meg, majd Pusztai Gyula, az Országos Találmányi Hivatal elnöke mondott előadói beszédet.

Az Országos Találmányi Hivatal elnöke adatokkal illusztrálta az újítómozgalom jelentős fejlődését: az V. öt éves tervidőszakban csaknem megkétszereződött, 3,6 milliárd forintra emelkedett az újítások pénzben mért eredménye, az újítóknak 216 millió forintot fizettek ki, ami szintén csaknem duplája az előző öt éves tervidőszakban kifizetett összegnek. Hasonló arányban nőtt a találmányok száma és értéke is: öt év alatt 16 milliárd forint hasznót hoztak a feltalálók az országnak, a találmányi díj pedig elérte az 1,1 milliárd forintot.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy az újítói és feltalálói

mozgalomban rejlő lehetőségeket most már kihasználja az ország. Ellenkezőleg: a mozgalomban a lehetségesnél jóval kevesebben vesznek részt, sőt egyes területeken bizonyos megtorpanás, esetenként csökkenés tapasztalható. A kínálkozó lehetőségeket és a nehezítő tényezőket egyaránt sokoldalúan megvitatták az országos tanácskozást megelőző több mint kétezer vállalati értekezleten, ahol csaknem tízezer fenttették ki véleményüket, terjesztettek elő javaslatokat.

Sok vállalatnál kifogásolták, hogy lassan intézik az ügyeket, elhúzódik a javaslatok szövegelményezése és elbírálása, nagyon sok időt vesz igénybe hasznosításuk, s nem utolsósorban erkölcsi és anyagi elismerésük.

Jó néhány helyen a közigazgatási szabályozók továbbfejlesztését szorgalmazták. Ezzel kapcsolatban az előadók egyebek közt rámutattak, hogy az 1982-ben életbe lépett szabályozómódosítás előbbrelépést jelent az újítók és feltalálók érdekeltségi rendszerének fejlesztésében is. Mind a vállalat, mind az egyén érdekeltebbé vált, mivel az újítási díjakat a jövőben a progresszív adamentes részesedési alapról fizethetik.

A vállalati tanácskozásokon több olyan probléma is felmerült, amelyeknek megoldása az újítási és találmányi jogszabályok módosítását teszi szükségessé. Több vállalatnál érte kritika az Országos Találmányi Hivatal munkáját is, sürgetve a szabadalmi eljárás gyorsítását. Ennek nyomán az OTH azt tervezi, hogy a korszerű ügyvitell

(Folytatás a 2. oldalon.)

Az újítók és feltalálók országos tanácskozása

(Folytatás az 1. oldalról.)

erőltetés és módszerek szélesebb körű alkalmazásával, ezen kívül a nemzetközi együttműködés eredményeinek fokozott felhasználásával egyszerűsíti a szabadalmi eljárást.

Végül arról szót, hogy a társadalmi szerek milyen segítséget nyújthatnak az újítók és feltalálók mozgalmának fellendítéséhez.

Pusztai Gyula beszéde után Gál László, a SZOT főtitkár-helyettese mondott konferenciát.

— Helyeken át nagy figyelemmel követtük a vállalatoknál, szervezeteknél, intézményeknél lezajlott tanácskozásokat, amelyek meggyőző erővel bizonyították ki az újítók és feltalálók nagyterű eredményeit és további alkotásándókat — mondotta, a használt, hogy a szakszervezetek odafigyeljenek a jogos birodalomra is, amelyeket megzavarnak saját munkájukban és a hibák kijavítására sarkallnak más illéseket is. Manapság még gyakran elcsúsznak a tetteik, mert az újítóknak, feltalálójának egy része nem ismeri a kiemelkedően fontos műszaki-gazdasági problémákat, amelyek megoldására várnak. Elsősorban az az oka annak, hogy a benyújtott javaslatoknak csaknem a felét elutasítják, nem hasznosítják.

A szakszervezeteknek fontos feladatuk, hogy a vállalati vezetőkkel együttműködve segítsék széles körben megismeretnivaló a hatékonyság, a korszerűség, a lakosság, a tervezettség, a munka és környezetvédelem melv konkrét területein várja a vállalat az újítók körmozgalmát. Az érthetően megfogalmazott célok teszemhetnek szilárd alapot az újításokhoz és találmányokhoz. Különösen a munkásútlók esetében az is szükséges, hogy ne magányosan küzdjenek az esetleges érdekeltség, közösségiség ellen. Általánuk melléjük, hátrorítók őket a szakszervezeti szervezetek, a munkahelyi vezetők. A bizonylatóbb követelményeknek ma már egyébként is elég ha tud önmagában megfelelni az egyes dolgok, ezért a szakszervezetek azt ajánlják, hogy ahol az szükséges, az egyéni kezdeményezésre alapuló újítótevékenység alakuljon át társult újítói munkává, amelyben részt vesznek a műszaki-gazdasági szakemberek és a kiváló gyakorlati ismeretekkel rendelkező munkások egyaránt. Továbbra is szükséges azonban az újítók és feltalálók egyéni munkáján, még akkor is, ha ezek kisebb létszámmal vizik előre a vállalat fejlődést, hiszen széleskörűen lényegesen segíthetik a tevékenységüket, a szervezettségüket, a minőség javítását — mondotta.

A továbbiakban hangsúlyozta: a szakszervezeteknek következetesen kell segíteniük szervező- és propagandamunkájával a tapasztalataikkal, a jó ötletekkel, módszerekkel terjesztését, jobban barcolni a mozgalomban részt vevők mebarácsolásáért, anyagi ellátásáért. A szakszervezeteknek kötelességük előmozdítani azt a tévhitet, hogy az újítók és feltalálók csak saját anyagi érdekeiket nézik és munkájuk eredményeiből kizárólag nekik van hasznuk. Valójában az újítók és feltalálók olyan emberek, akik munkájukon kötelezettségüket messze meghaladó tevékenységet végeznek, s ennek hasznából az egész vállalati kollektíva, a társadalom részesedik.

Ezt követően megkezdődött a vita.

a munkásútlók esetében az is szükséges, hogy ne magányosan küzdjenek az esetleges érdekeltség, közösségiség ellen. Általánuk melléjük, hátrorítók őket a szakszervezeti szervezetek, a munkahelyi vezetők. A bizonylatóbb követelményeknek ma már egyébként is elég ha tud önmagában megfelelni az egyes dolgok, ezért a szakszervezetek azt ajánlják, hogy ahol az szükséges, az egyéni kezdeményezésre alapuló újítótevékenység alakuljon át társult újítói munkává, amelyben részt vesznek a műszaki-gazdasági szakemberek és a kiváló gyakorlati ismeretekkel rendelkező munkások egyaránt. Továbbra is szükséges azonban az újítók és feltalálók egyéni munkáján, még akkor is, ha ezek kisebb létszámmal vizik előre a vállalat fejlődést, hiszen széleskörűen lényegesen segíthetik a tevékenységüket, a szervezettségüket, a minőség javítását — mondotta.

A továbbiakban hangsúlyozta: a szakszervezeteknek következetesen kell segíteniük szervező- és propagandamunkájával a tapasztalataikkal, a jó ötletekkel, módszerekkel terjesztését, jobban barcolni a mozgalomban részt vevők mebarácsolásáért, anyagi ellátásáért. A szakszervezeteknek kötelességük előmozdítani azt a tévhitet, hogy az újítók és feltalálók csak saját anyagi érdekeiket nézik és munkájuk eredményeiből kizárólag nekik van hasznuk. Valójában az újítók és feltalálók olyan emberek, akik munkájukon kötelezettségüket messze meghaladó tevékenységet végeznek, s ennek hasznából az egész vállalati kollektíva, a társadalom részesedik.

Ezt követően megkezdődött a vita.

és felkarolják a kezdeményező-kész embereket és — a vállalat jól lefogott érdekében is — megvárják a hasznos alkotások bevezetésének útját.

A kormányt az újítók és feltalálókól nemcsak azt kéri, hogy újat alkossanak, arra is számít, hogy javaslataikkal hozzájárulnak a mozgalom hatóságosabb szervezeti, érdekeltségi rendszerének megerősítéséhez. Az újítók üzemi tanácskozásainak sok javaslat hangzott el, s ezeket csodálgy, mint a mostani országos tanácskozásban felvetődő kezdeményezéseket tanulmányozni fogjuk, és ugyanott követeljük meg a vállalatoktól is — mondotta a miniszterelnök-helyettes.

Végül rámutatott: a kormány fokozott figyelemmel kíséri az újítók és a feltalálók munkáját, nagyon értékelni azt, és mindent megtesz azért, hogy a mai nehézségi helyzetben biztosan az alkotás feltehető. Az újítók problémáit megoldani azonban csak együttesen képesek az újítók, a vállalatok és a kormány, ahogyan az újítások és a találmányok hasznára is maguk az alkotók, a vállalat és az ország egésze osztják. A párt 25 éves, következetes politikája olyan légtér teremtett — s ezt elhatározott szándékunk tovább javítani —, munkát, tiszteltetést veszi körül, amely inspiálja az alkotó embert, és a gazdaság és a társadalom fejlődésében alapvető szerepet szán az emberi tevékenységnek, legnagyobb kincsünknek.

Marjai József a párt Kárponti Bizottsága és a kormány nevében sok sikert kívánt az újítók és feltalálók munkásságához.

A küldöttek közül sokan tettek szót az újítások hosszadalmas elbírálását, az elhúzó-

al, találmányaikkal növeljék a társadalmi termelés hatékonyságát, és járuljanak hozzá a magyar gazdaság nemzetközi versenyképességéhez. (TMN. 1982. 05. 16. 2. p.)

dó adminisztrációt. Néhányan jó példákkal is szolgáltak, s azok elterjesztését javasolták.

Mások az újítási ötletnapok eredményességét emelték ki.

Jó néhányan az újításmozgalm érdekeltégi rendszeréhez kapcsolódóan szóltak fel.

Gondként említették a nagyobb újítások pénzügyi fedezetének hiányát, és olyan megoldást kértek, amely lehetővé teszi az ilyen ötleteket, szellemi értékek megvalósítását a beruházási keretekből.

A vitában több vállalat küldötte a kisvállalkozások szerepéről szólt; sok gyárban olyan munkaközösségek alakulnak, amelyek a beadott és elfogadott újításokat a vállalat termelészközeivel, gépeivel és szerszámjaival valósítják meg.

Pusztai Gyula a vitát összegezve bejelentette, hogy a felvetett javaslatokat, ajánlásokat megvizsgálják, és ahol szükséges, kezdeményezni fogják a változásokat.

Ezután az országos tanácskozás résztvevői felhívást fogadtak el: az ország dolgozói, különösen a kutatásban, a fejlesztésben tevékenykedők aktívabban kapcsolódjanak be az újító- és feltalálómozgalmakba, újításokkal, találmányaikkal növeljék a társadalmi termelés hatékonyságát és járuljanak hozzá a magyar gazdaság nemzetközi versenyképességéhez. Az újítók és feltalálók alkotó erőfeszítései mindenekelőtt a jobb termelési szerkezet kialakítását, a technológiák korszerűsítését, új, korszerű anyagok alkalmazását, az álló- és forgóeszközök kihasználását, a termelékenység emelését, a munkavédelem javítását, az export bővítését, természeti kincseink és energiaforrásaink jobb hasznosítását, az alap- és szerkezeti anyagok tulajdonságainak javítását, gazdaságos felhasználását, a hulladékok és másodlagos nyersanyagok újrafeldolgozását, a környezetvédelmi, a mezőgazdasági és a szállítási feladatok megoldását szolgálják.

A tanácskozás Juhász Andrásnak, a KISZ Központi Bizottság titkárnak zárszavával ért véget.

Marjai József beszéde

A vitában felszólalt Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese.

A miniszterelnök-helyettes rámutatott: gazdaságpolitikánkhoz határozott törekvése olyan légkört, közgazdasági környezetet létrehozni, erősíteni, amely fegyelmezett, gondos alkotó munkára ösztönöz, sőt kényszerít. Be kell azonban ismernünk — mondotta —, hogy a szorító körülmények ellenére sem sikerült még ezt a környezetet kielégítő mértékben megteremtetni. Még mindig sok olyan vállalat működik az országban, látszólag zavartalanul, amelynek gazdálkodása, vezetésének színvonala nemcsak a mai, hanem a tegnapi követelményeknek sem felel meg. A változáshoz feltétlenül szükséges az emberek alkotó-energiájának hatékonyabb felhasználása. A vállalatok többsége már felismerte, hogy előrelépni, boldogulni csak az összes rendelkezésre álló szellemi erőforrás hasznosításával lehet. A pusztai felismerés és jó szándék azonban önmagában kevés, olyan feltételeket kell teremteni a vállalatokon belül, a vállalatok közötti együttműködésben és az irányításban egyaránt, amely lehetővé teszi, hogy a kollektívák valamennyi tagja erejének és készségének megfelelő munkát végezzen.

Ahhoz, hogy vállalataink biztonságosan tervezhessenek, fejleszthessenek, szélesebb anyagi önállóságon és vállalkozó felelősségen alapuló döntési hatáskörre van szükség. Csak így lehet elvárni a vállalati vezetőtől, hogy tevékenységük túlnyomórészt a napi rutinmunkán, merjenek kockáztatni. Ehhez a jogszabályok és a gazdasági szabályozók komplex módosítása is szükséges, amely kiterjed a jövedelem-szabályozás és a hiteltelési gyakorlat korszerűsítésére, mint sokrétű vállalati formákra, a vállalati gazdálkodás rugalmasságának növelésére, a népgazdasági és a vállalati tervezés korszerűsítésére. A módosításoknak egyik alapvető célja, hogy a társadalom innovációs képességében

rejlő többletenergiaik felszabaduljanak.

Az előkészületben lévő intézkedések egyebek között éppen az újító és feltalálói tevékenység gazdasági és szervezeti feltételeinek erőteljes javítását hivatottak szolgálni, s ezt célozza a mai tanácskozás is.

A kormányzat törekvése az is, hogy még objektívabbé váljanak azok a szempontok, amelyek alapján az újdonság hasznosságát jobban meg lehet ítélni. Ez a mérce nem más, mint a vállalat többlethasználata, illetve az újítások, a találmányok hasznosítása nyomán létrehozott értékek növekedéséből, a költségek csökkentéséből, a hulladékok, vagy melléktermékek hasznosításából származó többletbevétel.

Jogszabályi korszerűsítések tehát szükségesek, de a legtöbbszörösebb szabályozási és ösztönzési rendszer bevezetése sem elegendő a kezdeményező-készség fokozására, ha a közfelfogás, a szemlélet nem kedvez az újítóknak, a feltalálóknak.

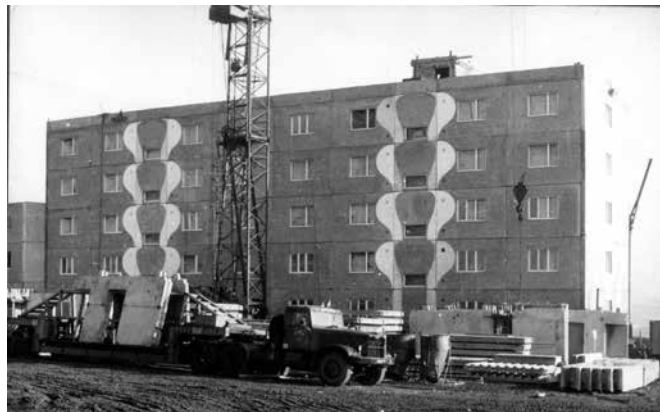
A továbbiakban arról szólt, hogy a vállalatoknál az újítások és a találmányok kezelése ma még rosszabb. Azért természetesen egyetlen újító, vagy feltalálói sem nehezíthet, ha a vállalat alaposan megnézi, hogy az újítás elfogadásával mire vállalkozik. Ez mindannyiunk érdeke. Az újító, a feltalálói érdekeit védi, ha alkotását alapos iparjogvédelmi eljárásnak vetik alá. Kétségtelen, hogy jobb munkaszervezéssel, tökéletesebb technikai apparátussal az újítások ügyintézése és az iparjogvédelmi eljárás folyamata is rövidíthető. Alapvető baj azonban, ha a hozzá nem értés, az érdektelenség, a lelkiismeretlen ügyintézés állít akadályokat az újító és a feltalálói ügye elé. A kormányzat szükségesnek tartja az iparjogvédelem és a szabadalmi eljárás feltételeinek javítását, a legutóbb azonban a vállalatok lehetnek. Ezért fontos, hogy mindenütt jól felkészült emberek találkozzanak az újításokkal, akik ösztönözve is vannak arra, hogy felkutassák

ÚJÍTÁSOK A PAKSI ATOMERŐMŰ BERUHÁZÁSON (PAB)

A beruházáson dolgozó vállalatoknál és intézményeknél folyó újítási mozgalomról nincsenek adatok, ez a téma hiányzik a Tolna Megyei Népújság és az Atomerőmű Építői beruházási lap hasábjairól, egészen az 1980-as évek első feléig. Viszont annál több írás foglalkozik az 1975-ben kirobbant országos építészeti vitával, amelyben a fél építészszakma emelte fel szavát a Pécsi Tervező Vállalat Ifjúsági Irodájának újítási törekvései ellen. Az építésztársadalmat feszítő belső problémák az úgynevezett „tulipános vita” néven elhíresült szakmai vitában törtek a felszínre. Az atomerőmű majdani lakótelepének tervezésekor az volt az elképzelés, hogy az építőket házgyári elemekből készült összkomfortos panelházakban helyezik el, majd az építők levonulása után a lakásokat felújítják, és beköltözhetnek a végleges lakók, az atomerőművet üzemeltetők és családtagjaik. Az építőiparnak rövid idő alatt tömegével kellett felépíteni a lakásokat, mely igényeket csak a paneltechnológia

alkalmazásával lehetett kielégíteni. Azzal a technológiával, melynek eredményeként létrejött „panelgettókat” már maguk az építészek sem fogadták el, ám a tömegigény kielégítésére nem volt jobb megoldás. A nagypaneles építkezés szülte gondokon próbált enyhíteni a Pécsi Tervező Vállalat Ifjúsági Irodájának Csete György által vezetett építészcsoportha: D. Blazsek Gyöngyvér, Deák László, Dulánszky Jenő, Jan-

kovics Tibor, Kistelegdi István, Kovács Attila, Nyári József, Oktai Péter és Pálfi Miklósné, a lakótelep építész tervezői. A fiatal tervezők munkáját, a változtatás szükségességét kezdetben a hivatalos szervek is támogatták, hiszen az akkori nehézipari miniszter is így vélekedett: „Nem akarok második Leninvárost látni, ezekkel a szar panelekkel valamit kell kezdeni”. (Vicsek Ferenc: A bomlás melege, 265. p.) Tehát az újítás igénye megjelent az építőiparban. Az Ifjúsági Iroda tervezőcsoportja komolyan vette a feladatot, és terveik szerint a kezdeti ornamentikai változtatá-

sokat belső, tartalmi változások követték volna, ám az építészársadalmat megosztó elképzelések kirobbantották a tulipános vita – építészeti vitát, amely hosszú hónapokon keresztül folyt az Élet és Irodalom hasábjain (1975. szeptember–november).

Az építészek hangosabbik része – amelynek „köszönhető” Leninváros és a többi szocialista város – minden idegszálával tiltakozott a kísérletező építészek tevékenysége ellen. A Pakson élők számára érdemes felidézni Csete György véleményét, ame-

annak, hogy tisztességgel megépítsünk egy várost, hogy a városszerkezet így, a betiltott vagy átalakított épületek nyomán szétesett, a környezet diszharmónikussá vált, s ezzel megkárosítottak 15 000 ott lakó embert. De a legnagyobb felelőtlenség az, hogy jó időre mások kísérletező kedvét is elvették attól, hogy akár a panellal, akár építészetünk, úgymond „megmagyarosításával” foglalkozzanak. Ezzel végső soron az országot károsították meg. Mert mit is mondott a kísérlet leállításakor az akkori építési mi-

lyet tíz évvel később fogalmazott meg a Művészet című lapban: „Pakson leromboltuk a »rácsok« sarkait, és ezt az önjelölt hangadó szakmabeli ellenfeleink a »tektonikára« hivatkozva számon kérték tőlünk. Szeretném nyomatékosan aláhúzni: nem a párt, nem az állam, nem a beruházó és nem a kivitelező! A szakma: teoretikusok, szállodatervezők stb. Majdnem tönkretettek bennünket, ám ez a kisebb baj. A nagyobb, hogy megvonták tőlünk a lehetőségét

niszterünk? „Hát jó, ha a szakma így látja, az egész ország szürkében lakik, miért legyenek a paksiak különök nálunk? És egyébként is, mi lesz, ha mindenki ilyet akar?” (Menyhárt László: Leveles ágból, Művészet, 1983. 3. sz. 40–45. p.)

A szakmai és vezetői irigység, az újtól való félelem kimutatható az üzemek és vállalatok újtómozgalmihoz való vezetői hozzáállásokban is, amely visszafogta, esetenként gátolta az újtómozgalmat.

A jelenséget egy irodalmi mű már korábban feldolgozta, nevezetesen Kállai István: Kötéltánc című drámájában (1959). A József Attila Színház nagy sikerrel bemutatott előadásáról Tokár Péter írt színikritikát, amelyből idézek: „Lélekzetfolytva figyelem az előttem pergő drámát. A környezet, a tér és idő szinte semmivé válik, s minden idegszámmal érzem azt a feszültséget, ami ebből az emberből – Benkő Zoltán Kossuth-díjas kutatóból – árad. A kutatóra ránehezedik a becsület súlya, mert a becsületnek súlya van. A kutató rádöbben, hogy az új gyógyszer megteremtése – amiért Kossuth-díjat kapott – nem az ő érdeme. Az idősebb, a mellőzött kollégát fosztotta meg a kiérdemelt anyagi és erkölcsi sikertől a karrierista igazgató rosszindulata, s az igazgató feleségének aszszonyi fondorlata.

Kállai István drámáját, a Kötéltáncot nézem. Mindennapi életünk igazságai, ballépései rebbennek fel előttem. Úgy érzem, hogy ezt a drámát minden újtó, alkotó embernek meg kellene néznie. Erősebbek leszünk tőle. Megtanuljuk, hogy az igazságot ölbe tett kézzel nem lehet kiverekedni. Vajon szükségük van-e újtóinknak az ilyen és hasonló igazságok megtanulására? Az élet azt bizonyítja, hogy igen, az újtó embernek küzdenie, harcolnia kell az igazságért, elgondolásai megvalósulásáért. Ez a dráma a többi között arra is figyelmeztet bennünket, hogy az újtót sem szabad a környezetéből kiszakítva megítélni. Régebben hajlamosak voltunk arra a káros gyakorlatra, hogy az újtóban nem látunk egyebet az alkotásánál. Sőt, sokszor csak az alkotását láttuk, az emberről, az alkotóról megfeledkeztünk. Ha az újtó győzött,

megvalósította a célkitűzését, akkor ünnepeltük, az erkölcsi és anyagi megbecsülés minden jelével elhalmoztuk. Sikertelen kísérlet esetén az újtót félreállítottuk, sőt nem egyszer szabotázst emlegettünk. Így a kudarctól való félelem nem egy alkotó embert készített megtorpanásra, esetleg meghátrálásra.

Zalai Sándor, a Kötéltánc idős kutatója, méltán jegyzi meg: – Ha a középcsatár lefut a tizenegyes vonalig, és aztán... mellé lövi a labdát, azért még nem kell a csapatból kitenni. Az újtó ember sem „lőhet mindig gólt!” Amikor Zalai (Rádai Imre) szavait hallottam,

önkéntelenül is Vaszkó Mihályra, a csepeli újtóra gondoltam. Vaszkót is „kitették a csapatból”, elbocsátották az állásából. Vajon miért? Mert újtása – a hideghúzással előállított fogaskerék – még nem felel meg az „első osztály” követelményeinek. A Vaszkót „kiállítók” nem fontolták meg, hogy az újtó módszerével már jelentős mennyiségű fogaskereket gyártottak, és hogy az eljárás tökéletesítésével népgazdaságunk igen nagy megtakarítást érhetne el.

A Kötéltáncban az eszközül használt fiatal kutató és rászedett idősebb társa, a miniszterhelyetteshez indul igazságért. Kísérteties analógia. Vaszkó sérelmét is miniszterhelyettes Herczeg Ferenc elvtárs orvosolta.

A Kötéltáncban a dráma sarkalatos pontja, a konfliktus lényege abban van, hogy az idős kutató álnok, hajdani iskolatársa, a karrierista Völgyesi professzor nem adja meg az új gyógyszer létrehozásához szükséges anyagi és erkölcsi segítséget az idős kutatónak. Völgyesi luciferi számítással gáncsot vet barátjának, és a céljainak jobban megfelelő fiatal kutatót segíti ahhoz, hogy megteremthesse az új gyógyszert. Tették mozgatórugója a karrierizmus és a tudományos műszaki féltékenység.” (Újtók Lapja, 1959. 3. sz. 3-4.p.)

Talán emlékeznek még a Szabó-féle görgős eke vagy Mezei András „Ilyen gazdagok vagyunk” című könyvére, amelyben a brüsszeli világkiállítás arany nagydíjával kitüntetett elromolhatatlan lift kálváriájáról olvashatunk. Ezekben az esetekben szintén nem az újtás megvalósíthatósága számított, hanem az új és friss szemlélet nem óhajtott megjelenése elle-

ni tiltakozás. A témával kapcsolatos ellentmondásokkal foglalkozik Mezei András „Magyar kocka avagy még mindig ilyen gazdagok vagyunk” című könyvében (1984).

Az atomerőmű-beruházáson dolgozó ERŐTERV Kék Duna szocialista brigádnaplójában

található a vállalat igazgatóságának 156. számú körlevele, amely a vállalat 1980. évi újtási feladattervét tartalmazza. Az újtási feladatterv kiadásával a vállalat összes dolgozóját kívánta bevonni a népgazdaság, a vállalat és a dolgozói érdekeit egyaránt szolgáló újtási tevékenységbe. A feladatterv öt témába sűríti ajánlatát, amelyet Ócsai Mihály igazgatóhelyettes, az ERŐTERV Újtási Bizottságának elnöke írt alá. Az elbírálások rendjét az 1976. december 30-án kiadott vállalati újtási szabályzat határozta meg.

A korabeli lapokban találtam még három jelentős újtásról szóló tudósítást, kettőt 1979-ből, egyet pedig 1981-ből. A Népszava tudósításában olvashatjuk, hogy a Paksi Atomerőmű építésén az egyes munka-

műveletek kezdési és befejezési határidejét feltüntető hálóterv legutóbbi egyeztetésén Halmos Sándor, a Gyár- és Gépszerelő Vállalat (GYGV) létesítményigazgatója bejelentette: a gépházi szereléseken két észszerűsítéssel jelentős időmegtakarítást értek el. Az újítások értelmi szerzői: Albrecht Péter fő-szerelésvezető és Petovári Zoltán mérnök. Az alacsony nyomású turbina szerelésénél alkalmazott módszer lényege: a korábbi kétszeri, úgynevezett durva- és finomszerelés helyett csak a finombeállítást végzik el, az előírt pontossággal, tized- és századmilliméterek betartásával. A másik ötlet a turbina olajozását ellátó csőrendszer olajmosásához kapcsolódik. A két újítással mintegy hetven napot takarítottak meg a GYGV dolgozói. (Népszava, 1979. 11. 160. sz. 3. p.)

Egy másik fontos újítás a mentőkonténer, amelynek berendezése megegyezett a mentőautók felszerelésével. Alkalmos volt három beteg és az orvos szállítására. A konténer daruval tudták beemelni az

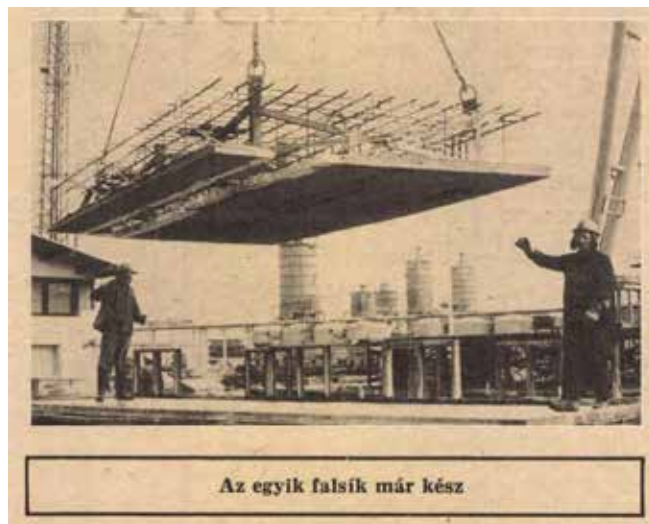
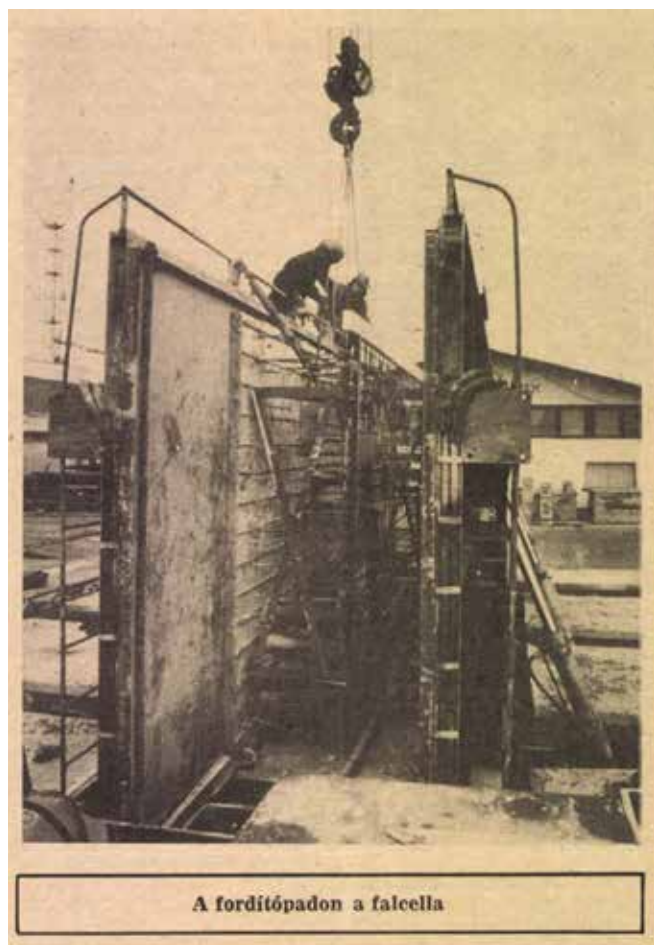
Pakson, az atomerőmű építkezésénél egy olyan mentőkonténeri adtak át, amit daruval tudnak beemelni az építkezés nehezen megközelíthető munkahelyeire. A konténer berendezése megegyezik a mentőautók felszerelésével: alkalmas három beteg és az orvos szállítására. A Pakson bemutatott mentőkonténer az országban az első ilyen berendezés (MTI Foto — Gottvald Károly felvétele)

építkezés nehezen megközelíthető munkahelyeire. A Pakson bemutatott mentőkonténer az országban az első ilyen berendezés volt. (Népszava, 1979. 08. 22. sz. 8. p.)

Hol vannak az állványerdők? Ezzel a hangzatos címmel jelent meg a megyei lapban egy szintén nagy jelentőségű újításról szóló tudósítás. Egy kisebb fenyőerdő meg sem kottyant, annyi zsaludesztkát használtak el Pakson az egyes és kettes blokkok építésénél. Már-már az építkezésre csalogatták az ország

összes ács-állványozó szakmunkását, s mégis hiány mutatkozott ezen szakemberekből. Mára (1981-re) eltűntek az állványerdők, nincs hiány ács-állványozó szakemberből. A 22-es ÁÉV segédüzemében Czimmel József üzemvezető (pakettüzem) büszkén kalauzolja az újságírókat, ahol a falcellákat gyártják. Az újtó kollektíva vezetője, Kutas István létesítményi főmérnök ma már mosolyog, bő egy éven belül zöld utat kapott az újtásuk. Az elvet a Szovjetunióban lát-

ták, csak a magyar viszonyokra kellett adaptálni, ami nem volt könnyű, mert sokan próbálták megakadályozni a bevezetését. Aztán az egyik kormánybiztosi értekezleten Szabó Benjamin kormánybiztos kijelentette: igenis, a kéregzsuzatos építési technológiát be kell vezetni. (TMN, 1981. 03. 05. 54. sz. 3. p.)

ÚJÍTÓMOZGALOM A PAKSI ATOMERŐMŰ VÁLLALATNÁL

A vállalat 1976. január 1-jei megalapítása után nagy lendülettel hívták életre mindazon szervezeteket, amelyek más állami cégeknél már megvoltak. A mozgalom tárgyi bizonyítékaira a múzeumban őrzött brigádnaplókban lévő dokumentumok, az úgynevezett „Újítási Tanúsítvány”-ok hívták fel a figyelmet, amelyek 1981-1983-as évjáratúak. Az alapítási év utolsó hónapjában még csak 63 fő volt a vállalat munkajogi állománya, de már megal-

Megszervezték a vállalatnál az újítómozgalmat és már 1977. január 1-jén elbírálták az első újítást, igaz el is utasították. Viszont 1978-ban már 14 újítási pályázatot nyújtottak be, de már csak 3 újítást utasítottak el.

A múzeumban található legkorábbi Újítási Tanúsítvány (1981. november 11. Újítási napló száma: 1/157) Horváth Miklós és Sebestyén Gáspár újításáról szól, állíthatós ütközőbetét témában.

kították a vállalat KISZ-alapszervezetét (január 26.), a PAV Szakszervezeti Bizottságát (május 5.), megtartották az első vállalati Ifjúsági Parlamentet (október 6.), és a Magyar–Szovjet Barátság Brigád megszerkesztette és decemberben kiadta a vállalat első újságját, a Neutron című üzemi tájékoztatót.

A következő tanúsítvány (1983. november 30. Újítási napló száma: III/95.) Király István és Suplicz Sándor újításáról ad hírt, univerzális töltő és vákuumkocsi témában. Az említett dokumentumok a múzeumban őrzött szocialista brigádnaplókban találhatók. A múzeum adattárát gyarapítják még az alábbi tanúsítványok: Sipos László, Fall József, Rábai András,

Fakai Atomerőmű Vállalat
vállalat (székhely)

Újítási napló száma: III/99

ÚJÍTÓI TANÚSÍTVÁNY

Tanúsítjuk, hogy KIRÁLY ISTVÁN
Suplics Sándor szerzőtársával közösen kidolgozott;
Univerzális töltő és vácuum kocsit
tárgyú újítási eredményesen hasznosítottuk.

P a k s , 19 83. november hó 30 napján.

Suplics Sándor
székhely
FAKAI ATOMERŐMŰ VÁLLALAT igazgató

H. 3924-11 P. 24. — TUDAT-Számok: 1983 — 3361 31 3361 3361

Fakai Atomerőmű Vállalat
vállalat (székhely)

Újítási napló száma: IV/76

ÚJÍTÓI TANÚSÍTVÁNY

Tanúsítjuk, hogy SÍPOS LÁSZLÓ
Rábai András szerzőtársával közösen kidolgozott; II. blokkvezénylő
diszpécser pultjának külső mikrofon és hangszóró csatlakoztatása
tárgyú újítási eredményesen hasznosítottuk.

P a k s , 19 84. május hó 27 napján.

Suplics Sándor
székhely
FAKAI ATOMERŐMŰ VÁLLALAT igazgató

H. 3924-11 P. 24. — TUDAT-Számok: 1984 — 3361 31 3361 3361

Fakai Atomerőmű Vállalat
vállalat (székhely)

Újítási napló száma: III/99

ÚJÍTÓI TANÚSÍTVÁNY

Tanúsítjuk, hogy SÍPOS LÁSZLÓ
Fall József, Rábai András, Dejczó Jánosné, Mier János szerzőtársával köz-
ösen kidolgozott; II. blokk hangosbeszélő rendszer LIPKA OK végződéseinak
illesztése a diszpécser központhoz tárgyú újítási eredményesen hasznosítottuk.

P a k s , 19 84. január hó 3 napján.

Suplics Sándor
székhely
FAKAI ATOMERŐMŰ VÁLLALAT igazgató

H. 3924-11 P. 24. — TUDAT-Számok: 1984 — 3361 31 3361 3361

Fakai Atomerőmű Vállalat
vállalat (székhely)

Újítási napló száma: V/15

ÚJÍTÓI TANÚSÍTVÁNY

Tanúsítjuk, hogy SÍPOS LÁSZLÓ
II. blokk 60 V-os LIPKA tápegység átalakítása az üzembiztonság
növelése érdekében
tárgyú újítási eredményesen hasznosítottuk.

P a k s , 19 84. szeptember hó 19 napján.

Suplics Sándor
székhely
FAKAI ATOMERŐMŰ VÁLLALAT igazgató

H. 3924-11 P. 24. — TUDAT-Számok: 1984 — 3361 31 3361 3361

Dejczó Jánosné, Péter János szerzőtársak munkája:
II. blokk hangosbeszélő rendszer LIPKA OK végző-
déseinek illesztése a diszpécserközpont-hoz. (1984.
január 3. Újítási napló száma: III/99.)

Sipos László, Rábai András: II. blokkvezénylő diszpé-
cserpultjának külső mikrofon- és hangszórócsatla-
koztatása. (1984. május 25. Újítási napló száma: IV/76.)

Sipos László: II. blokk 60 V-os LIPKA tápegység átala-
kítása az üzembiztonság növelése érdekében. (1984.
szeptember 19. Újítási napló száma: V/15.)

Sipos László, mint többszörös újító, 1985. május 1-jén
megkapta a Kiváló Ifjúsági Szakember kitüntetést, a
hozzávaló oklevéllel.

A PAV 1989. évre kiadott – a szakterületek által ösz-
szeállított – újítási feladatterve 74 műszaki probléma

megoldására kér segítséget. Az első félévben benyújtott újítások száma 44. Ezekből elfogadott 25 újítás, és az elfogadottak közül 21 került hasznosításra. A 25 elfogadott újításból 3 újítás foglalkozik az újítási feladatterben található műszaki problémák megoldásával. Tehát a 22 újítás a szabad alkotói kedv, az önálló problémafelismerés és -megoldás, az önálló, szabályozatlan kreativitás eredménye. (Ezek az adatok támasztották alá a vállalati újítási feladattervek eltörlését.) A 21 hasznosított újítás, az érték megtakarítás formájában jelentkezik és 1 996 160 Ft-ot jelent. Az újítóknak 193 776 Ft lett kifizetve. Amennyiben a szakterületi bontásban nézzük a hasznosított újításokat, akkor 21 újításból 6 a Karbantartási Igazgatóság (KAIG) szakterületén, 8 az ÜVIG-VIFO szakterületén, a többi egy-egy kisebb gazdasági egység területén született.

Országos sikerről is olvashatunk a Népszavában, a Vasas újítások versenye című írásban. A Vasas-vállalatok (a PAV is ide tartozik) részére évenként kiírt pályázaton 1983-ban 119 nagy horderejű újítás és 10

találmány cserélt gazdát az 1983. január 1-től december 31-ig eltelt időszakban. Az 1983-as évre kiírt versenyre 83 vállalat nevezett be, és a Paksi Atomerőmű Vállalat a saját kategóriájában a II. helyezést érte el. (Népszava, 1984. 04. 26. 7. p.)

A versenyen egyéni teljesítményeket is díjaztak: A villamosenergia-ipar „Legeredményesebb Újítója” oklevelet és a „Kiváló Munkáért” kitüntetést vehette át Harangi Flórián, a PAV ötszörös újítója. (Népszava, 1986. 04. 26. 7. p.)

„A Kohászat, a Gépipar, illetve a Villamosenergia-ipar legeredményesebb újítója oklevelet és Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetést kapott Harangi Flórián”

Az országos sikerről beszámolt az Atomerőmű Építői (AÉ.) beruházási lap is, amelyből megtudhatjuk: Harangi Flórián a PAV villamos tmk megbízott vezetője 1980-ban került a vállalathoz a Ganzból, ahol 1969 óta helyez üzembe erőművi generátorokat. Újításáért 1985-ben megkapta a Vállalat Kiváló Újítója kitüntetést, és közel 100 000 Ft-ot kapott az újításaiért. (AÉ. 1986. 4. sz. 3. p.)

A vállalatnál kialakult helyzetről Nagy István – ötszörös újító – írt összefoglalót az Atomerőmű Építőiben: Kell-e a PAV-nál újítani? címmel. Megállapítja: nehéz arra vállalkozni, hogy valaki a teljesség igényével felvázolja, egy atomerőműben kik, miért és milyen munkahelyi körülmények között adnak be újításokat. Az üzemi beszélgetések tanulsága szerint indítékként – jelen időszakban – a hozott tapasztalatok, a mun-

kahelyi berendezkedés, illetve az üzemeltetés során felmerülő műszaki gondok említhetők első helyen. A környezetéről a hozzáértők véleménye szerint már markánsabb képet lehet festeni. A technológiáról az a véleményem: „sokemberes” megoldás, a tervezés során nem törekedtek a mindent egy helyről irányítani elvre, nagy területet kell a kezelőknek bejárni, a helyi vezénylők és a helyi táblák kezelése, ellenőrzése során. Villamos területen nagyon széles a szakmai skála, a tranzistoros billenőköröktől a helyi autonóm szabályozást ellátó mikroprocesszorig terjed.

A cikkben nyilatkozik Szabó József vezérigazgató-helyettes, aki az újítások egyszemélyi elbírálója, fontosnak tartja megjegyezni: jól átgondolt újítások kellene, biztosnak kell lennünk abban, hogy a módosítás külön nem okoz üzemzavart több évre előre tekintve sem, ezért több türelmet és megértést várunk az újítóktól az elbírálás esetleges elhúzódása esetén.

Gál Tamás irányítástechnikai osztályvezető szerint a vállalatnál jónak lehet mondani az újítások kezelését. Elmondta, hogy van egy éves újítási feladatterv, ez olyan vezérfonal, amelyben egyes munkahelyek részben meglévő elképzeléseiket megfogalmazzák. Ezekre a feladatokra prémium + újítási díj jár, és egy-egy témára műszaki tanácsadók vannak kijelölve.

Az 1986. évi feladattervben olvashatók olyan kiírások, mint sorkapocscserék és megszakítók, illetve reteszközi jelzések kiépítése. Nagy István nem tartja vonzó újítási feladatnak ezt a kiírást.

Az 1980-as évek derekán a vállalat újítási előadója Győrffy Sándorné volt, aki a témával kapcsolatban a

következőket nyilatkozta: - A vállalati versenymozgalm keretén belül, a tervidőszakhoz kapcsolódó feladatok megbeszélésére évenként összeül az újítók tanácsa, értékelik az előző évi munkát, de ez a fórum nem szervezi és nem irányítja az újítási tevékenységet. A Vállalati Szakszervezeti Bizottság foglalkozik az újításokkal. Az előírás szerint benyújtott újításokat két hónapon belül ki tudjuk fizetni. Viszont hosszú az átfutási idejük azoknak az újításoknak, amelyeket meg kell tervezettni, itt egy évnél hosszabb idők is előfordulhatnak.

Az újítások honorálásával kapcsolatban Járfás Géza főmérnök szerint elvárható egy ilyen kiemelt munkahelyen (jó fizetés mellett), hogy kisebb ötletekért, javításokért ne tartsák a markukat a dolgozók, lehet ez becsület dolga. Azt is tudjuk, hogy sok olyan újítás-módosítás történik a munkahelyeken és üzembe helyezés során, amelyekről „nem tud” az újítási iroda, fogalmazza meg véleményét a főmérnök.

A cikk végén olvashatjuk az 1985-ös év statisztikáját, amely szerint az említett évben 152 újítást adtak be, ezeknek 78,3 százalékát fogadták el, ebből százat hasznosítottak, tízet kalkuláltak. A kifizetett újítási díj: 520 000 Ft, a kalkulált újítások gazdasági haszna 10 960 eFt. (AÉ, 1986. 08. sz. 2. p.)

Az országos lapokban nyomom követhetőek az újítómozgalm helyzetének változásai, majd gyökeres fordulatot jelentett az újításokról szóló 78/1989. (VII. 10.) MT rendelet, amely megszüntette a kötelező, felülről irányított mozgalmi jelleget.

Kutatásaimban eddig érve kerestem meg Nagy László főosztályvezetőt, akire az újítások kezelése és a

Műszaki Alkotói Pályázatok felügyelete tartozik. Nagyon készségesen adott információt, és ekkor tudtam meg (ez az én tájékozatlanságom), hogy az újítómozgalom tovább él a cégnél, igaz már elveszítette mozgalmi jellegét. Az újításokkal és iparjogvédelmi ügyekkel Fülöp Annamária elemző mérnök foglalkozik, de ha szükséges személyesen is találkozhatunk, mondta Nagy László.

Fülöp Annamária elemző mérnöktől digitális formában megkaptam azt a listát, amely 1977-től 2020-ig tartalmazza az újítók neveit, az újítás tárgyát és rögzíti, hogy elfogadták, avagy elutasították az adott újítást. Azt is megtudtam, hogy a XVI. Újítási naplónál tartanak, az első tizenötöt egy budapesti raktárban őrzik, amely nem zárja ki a dokumentumok kutathatóságát. A kapott információk alapján kértem Nagy Lászlótól a személyes találkozást, bár már csak egy kérdésem várt válaszra: miért „hallgatunk” az újításokról, közben a Műszaki Alkotói Pályázatról részletes információk kerülnek nyilvánosságra?

Nagy László a következőképpen érvelt: – Az újítás azért nincs nagydobra verve, mert a tudást, a „know how”-t mindaddig titokban kell tartani, amíg annak vizsgálata folyik, hogy az újítás melyik iparjogvédelmi kategóriába tartozik, valamint amíg az újítás hasznosítására az erőmű szerződést nem köt az újítóval. Amiért úgymond „titkosan” kezeljük, annak oka az, hogy minden egyes felhasználásnak, minden egyes mozzanatnak, az újítás bejelentésétől egészen addig, amíg beépítjük a technológiába, sok-sok jogi következménye van. Az újítással kapcsolatos ügyeket eljárásrend szabályozza, amely a 2010-es évben lett

megújítva, és ennek alapján járunk el minden bejelentett újítással.

Az érveket elfogadtam, viszont több információt kellene adni a már véglegesen rendezet, lezárt újításokról, hiszen a Paksi Atomerőmű történetében az egyetlen olyan szervezett tevékenység, amely a vállalat alapításának (1976) már a második évétől él, napjainkban is. A több mint 40 éves tevékenységről szóló hírekkel igen hézagosan találkozhatunk, ám amikor belebotlunk egy tudósításba, akkor büszkék lehetünk a cégnél dolgozó szakemberek eredményeire.

A több mint 40 éves múltra visszatekintő vállalati dokumentumokból néhány érdekes adatot közlök:

- 1977-től napjainkig 1723 újítást nyújtottak be, amelyből 1151-et hasznosított az erőmű.
- Készítettem egy listát azokról, akik öt vagy annál több újítást nyújtottak be (ld. 42. o.).

Az újítómozgalomban mindenkor jelen lévő bizonytalanságok csúcspontját jelentette az 1990-es évek elején kialakult helyzet. Már olyan vélekedések is elhangzottak, hogy elsozód az újítómozgalom, vélekedett Szitáné dr. Kazai Ágnes, aki a találmányi hivatásban a kérdés egyik legjobb szakértője. Véleménye szerint a sorvadás egyik oka, hogy a személyi jövedelemadó bevezetésével megszűnt az újítási díjak korábban érvényes – 70 000 forintig terjedő – adómentessége. Az érdekeltség csökkenése már 1988-ban éreztette hatását, amikor az újítások száma 32%-kal, haszná 37%-kal volt kevesebb az előző évinél. (Nép-

szava, 1990. 03. 06. 5. p.) Ez a megállapítás tükröződik a Paksi Atomerőmű Beruházáson (PAB) működő mozgalomról is, hiszen addig, amíg 1983–1987 között átlagban 140 újítást nyújtottak be, addig 1988-ban már csak 65-öt. A mélypont 1991-ben volt, akkor csak 16 újítást rögzítettek az Újítási Naplóba.

Aztán a tavasz beköszöntével egy bizakodóbb hír jelent meg a Népszavában: „A magunk mögött hagyott évtizedekben volt egy újítómozgalom, amelyet sokféle jelzővel lehetne illetni. Formális, bürokratikus elemeknek, rossz értelemben vett aktuálpolitikának sem volt híján. Most a feltalálók elkezdtek „alulról” szervezkedni. A minap szerkesztőségünkben járt dr. Vedres András kandidátus – maga is feltaláló –, a nemrégiben alakult Magyar Feltalálók Egyesületének ügyvivője. Elmondta, hogy a félelem siettet-e szervezkedésüket, mert attól tartanak, a polgári rendszer visszatéréseivel esetleg megszűnik az újítómozgalom. Nem szeretnék, ha érdekeik – mint eddig is sok példa volt rá – csorbát szenvednének. Az újítók szívesen csatlakoznának a feltalálók egyletéhez, ám ehhez a közgyűlésnek módosítani kell az alapszabályt. Ezért hívják őket, mondják el a saját érveiket, és szülessen demokratikus döntés.” A szervezkedés bölcsője a Kőbányai Gyógyszerárnyaggyár volt, ahol vagy 100 feltaláló dolgozik. Fontosnak tartják, hogy az új kormány szervei megfelelő módon szabályozzák az innováció, a műszaki fejlesztés támogatását, hogy az újítói, feltalálói kedv ne illanjon el. (Népszava, 1990. 05. 29. 4. p.)

A vállalatnál benyújtott újításokról részletes adatokkal szolgál az összesített statisztika, amelyet Fülöp

Név	Újítások száma
Adorján György	8
Bacskó Gábor	22
Balogh István	14
Bankos Sándor	5
Benke Illés	5
Berek Ferenc	8
Bodor Ferenc	8
Brauswetter László	8
Czinege János	13
Csercsics Károly	7
Csúcs Csaba	5
Dani Csaba	7
Doma Árpád	5
Egyetértés brigád	6
Enyedi Árpád	5
Farkas Béla	5
Fejes István	5
Frigyesi Ferenc	17
Harangi Flórián	5
Hernek Tibor	6
Hevesi Antal	5
Horváth István	11
Horváth László	8
Horváth Miklós	12
Jegyernik László	7
Jobbágy Gyula	5
Katics Béla	8
Kis Gyula	8
Kiss Gyula	5
Komjáthy István	6
Kovács Béla	6

Név	Újítások száma
Kovács Ferenc	5
Laczkó László	5
Lehoczki Tibor	9
Madaras József	5
Mókos József	6
Nagy Dezső	5
Nagy István	5
Nagy László	13
Nász Elemér	9
Németh Miklós	6
Omai Ferenc	14
Orbán Mihály	10
Pach Ferenc	12
Pászti Gyula	5
Pétersz János	6
Pfeffer Árpád	5
Prókai István	5
Rikli Sándor	10
Sári Béla	5
Szebeni István	8
Szili Béla	5
Szügyi Géza	5
Takács Gyula	9
Tanka János	5
Tetlák Sándor	19
Topor Béla	8
Tótik József	10
Varga László	8
Várkövi István	7
Zsebők Sándor	7

Szabadalmi rekord 1989-ben

Kevesebb hazai találmány – Elsorvad az újítómozgalom?

Az Országos Találmányi Hivatal előzetes értékelése szerint 1989 a szabadalmi bejelentések számát tekintve rekordév volt. Idestova száz éve tartják nyilván hazánkban a szabadalmi bejelentéseket, s ebben a számsorban a tavalyi év a maga 6935 találmányi bejelentésével abszolút rekordnak számít.

Tovább bontva e számot, kiderül, hogy a rekordhoz főleg a külföld megnövekedett érdeklődése járult hozzá, hiszen az onnan érkező bejelentések száma jelentősen, 720-szal nőtt. A listán már évek óta az NSZK, az Egyesült Államok, Svájc, Japán és Franciaország vezet. Ugyanakkor a magyar gazdaság bizonytalankodó, lassú átalakulását jelzi, hogy a hazai bejelentések eddigi egyenletes növekedése megszakadt, s 1988-hoz képest tavaly 605-tel kevesebbet regisztrált a találmányi hivatal. Jól tükrözi a gazdasági folyamatokat az is, hogy immár két éve az egyéni bejelentések száma meghaladja a vállalatok által szolgálati találmányra benyújtott kérelmeket.

Ami a találmányok iparágankénti megoszlását illeti, abban évek óta alig van változás, így tavaly is a vegyipar, a gyógyszeripar, a biotechnológia és a környezetvédelem területéről érkezett a legtöbb bejelentés. A

vegyiparon belül főleg a növényvédő szerekre, a gyógyszeriparban a vírusellenes szerekre, a környezetvédelemben a szennyvíztisztításra és a hulladékhasznosításra vonatkozó találmányok száma emelkedett jelentősen.

Figyelmet érdemel még a mezőgazdaságban az egyes növényfajtákkal, búzával, kukoricával kapcsolatos szabadalmi bejelentések, továbbá a villamosiparban a mikroprocesszoros rendszereket és a biztonsági érzékelő eszközöket illető bejelentések gyarapodása. Az építőiparban visszaesés mutatkozik, s úgy tűnik, a játékipiac átmenetileg telítődött, mert a játékszabadalmak áradata elapadt.

A találmányok hasznosításából származó eredmény 1989-ben valószínűleg növekedett, és meghaladja a 12 milliárd forintot. Itt érdemes megjegyezni, hogy a haszon kimutatása a találmányi nyilvántartás egyik legbizonytalanabb pontja. A jó ötlet az új technológiai megoldás alkalmazása ugyanis láncreakciószerűen fut végig a termelési folyamaton, közvetett hatását ezért nehéz pontosan kiszámítani, s emiatt sokszor nem is veszik figyelembe. Vannak ezenkívül eszmei alapon díjazott találmányok is, ahol

az eredményt nem lehet számokba foglalni.

Az újításokról adatok még nem állnak rendelkezésre, mert ezeket a vállalatoktól kéri be a találmányi hivatal, a vállalatok viszont csak akkor tudnak nyilatkozni, ha az éves mérlegadatokat már ismertek. Az valószínű, hogy az újítások száma 1989-ben tovább csökkent.

— Az újítási tevékenység elsorvadóban van — mondta Szitáné dr. Kazai Agnes, aki a találmányi hivatalban a kérdés egyik legjobb szakértője. — Ennek főleg az az oka, hogy a személyi jövedelemadó bevezetésével megszűnt az újítási díjak korábban érvényes — 70 ezer forintig terjedő — adómentessége. Az érdekltség csökkenése már 1988-ban éreztette hatását, amikor az újítások száma 32 százalékkal, haszna 37 százalékkal volt kevesebb az előző évinél. Hozzá kell tenni, hogy a statisztika ma már egyre kevésbé képes átfogni a kisvállalkozásokhoz átkerült újítók tevékenységét, s emiatt is alacsonyabb ez a szám.

Végül egy érdekesség, amely megint csak arra utal, hogy a magyar gazdaság iránt növekszik külföldön az érdeklődés: tavaly ugrásszerűen megnövekedett a termékeikre védjegytalimat kérő — főleg nyugati — cégek száma. — más —

Annamária elemző mérnök állított össze. A statisztika 1977-től 2020-ig közli az évenként benyújtott újítások számát, témáját és az újításban közreműködők nevét. Az elmúlt 35 évben 1581 újítást nyújtottak be, 2746 újító részvételével, amelyekből 492 újítást utasítottak el. Érdekes adat, hogy 1980-ban az Egyetértés Szocialista Brigád hat újítást nyújtott be, míg a HAVARIA csoport négyet.

Az újításoknak a bevezetése hasonlóan történt, mint minden cégnél, a vállalat vezetése felismerte, hogy az emberek fejében lévő tudást gyakorlati produkummá kell konvertálni. Az ösztönzésre létrehozott a vállalat egy rendszert, amelyben az innovatív gondolkodási módot előcsalta és kézzelfoghatóvá tette. Amikor épült az atomerőmű, sokkal több ötlet született, majd miután megépült, az üzemeltetés biztonsága, a gazdaságosság fenntartása a cél, tehát egy megváltozott gondolatmenet vezet az újításhoz. „Az újítással kapcsolatos ügyeket eljárásrend szabályozza, amely a 2010-es évben lett megújítva. Egy külön, szabadalmakkal foglalkozó céget bízunk meg az eljárásrendünk kidolgozásával. A 2010 óta érvényes végrehajtási utasítás szerint járunk el minden bejelentett újítással.

Újítást bárki beadhat a cégnél, bármiről szólhat, amennyiben a benyújtó azt újításnak nevezi. Le kell írni, hogy mit gondolt el, amennyiben társult, akkor milyen arányban érintett a társ. A benyújtást követő első olvasás után előzetes döntést hozunk, amelyben megállapítjuk, hogy újszerű-e vagy nem, és tevékenységi körünkbe tartozik-e vagy nem. Amennyiben a tevékenységi körünkbe tartozik, akkor egy előzetes határozat születik, amely szerint a vállalat kéri az újítás megvalósítását. Miután elkészül a hasznosítási határozat, újabb szerződés készül, amelyben már szó van a honoráriumról is, amely az egy éves havi átlagkereset összege” – mondta el Nagy László. A díjazásokat a végrehajtási utasítás TKO305-iparjogvédelmi ügyekben az alábbiak szerint határozták meg:

Szolgálati jellegű iparjogvédelmi alkotások

- díj: az előző év átlagkeresetének (Á)
- szolgálati találmány esetén: $2 \times \text{Á}$
- szolgálati használati minta esetén: $1,5 \times \text{Á}$
- szolgálati formatervezési minta esetén: $0,5 \times \text{Á}$
- dokumentált védett ismeret (know how) esetén: $1 \times \text{Á}$
- újítás esetén: $1 \times \text{Á}$

MŰSZAKI ALKOTÓI PÁLYÁZAT

A pályázat indulásáról Cserháti András tájékoztatta a Paksi Atomerőmű olvasóit, amely tájékoztatót teljes terjedelemben közlöm:

„Eleinte lappangva, majd később egyre nyíltabban már évek óta folynak a viták a hazai műszaki értelmiség helyzetében, a műszaki fejlesztésben, a technikai haladásban tapasztalható hátrányainkról, lemaradásunkról. Végre a sok helyzetelemzés, bús-borongós megállapítás után valami talán megmozdult. Az országos változási folyamat egyik jó irányban elinduló eleméről, az első lépések egyikének konkrét paksi megnyilvánulásáról tudósítunk az alábbiakban.

Nem kell persze azt gondolni, hogy már minden megoldott, sőt, ez a folyamat csak most kezdődik el. Van még teendő a PAV-nál is – még ha a helyzet sok vonatkozásban jobb az országosnál – a dolgozók anyagi érdekeltsége műszaki fejlesztési munkák végzésében még hogy maga után kívánnivalót.

A cikkben mások és magunk jövőbeli tanulságaként az elismerésre méltó tények, eredmények bemutatása mellett halk szóval, de kitérünk bizonyos árnyoldalakra, szubjektív megjegyzésekre is.

A Minisztertanács 1987 decemberében hozott rendeletet a Műszaki Alkotói Díj alapításáról. Eszerint 1988. január 1-től néhány népgazdasági ágazatban – így ipari üzemekben is – minden 30 fő foglalkoztatott műszaki felsőfokú végzettségű szakember után 100 eFt díj képezhető, és a díjakban legfeljebb 100 eFt mértékben egyének, illetve kollektívák részesíthetők.

A PAV 1988 őszen a díj elnyerésére Műszaki Alkotói Pályázatot írt ki. A díj megítélése vállalati szinten kezdetben igen heterogén volt, bár szinte mindenki felismerte a jelentőségét. Néhány vezető például ezt egyféle új jutalmazási, premizálási formának tartotta, és név-összeg listákat juttattak el a pénz általuk vélt forrásai közelébe. Sok probléma volt a körül is, hogy mire illik rá a pályázati kiírás meghatározása: „...egyéni vagy kollektív (műszaki vagy szervezési megoldás, berendezés, technológia, szoftver stb.), amely jelentősen javítja a vállalati gazdálkodás hatékonyságát, növeli az atomerőmű üzemeltetésének biztonságát, vagy hozzájárul az általános műszaki kultúra javításához, a munkaköri kötelezettségen túlmutató jelleggel.”

Gond volt az is, hogy egyes törekvések szerint a díjalapot igazgatósági szintekre továbbosztották volna, csorbítva az összvállalati, pályázati jelleget. Nem követeltek volna egyértelmű pályaművet, hanem valamilyen nem konkretizált általános jó teljesítményt díjaztak volna vele. Következetes fellépéssel, sok rábeszéléssel végül sikerült a gondokon túllépni.

A pályázatok egy részét igazgatósági szinten kiszűrték, s több-kevesebb részletességű értékeléssel, belső rangsorral együtt juttatták el a bírálóbizottsághoz. Ennek vezetője Balogi Jenő műszaki vezérigazgató-helyettes volt, tagjai a műszaki igazgatóságok és a szakszervezetek képviselői, a döntés előkészítési, titkári teendőket pedig e cikk szerzője látta el.

A pályázatra eredetileg 64 anyag érkezett be. Két esetben olyan közeli tartalmúak vagy jellegűek voltak a pályázati anyagok, hogy a bizottság összevonta őket. A pályázat főbb adatait (pl. szerzők, szervezet, cím, tartalom) a könnyebb kezelhetőség érdekében számítógépes adatbázisba foglaltuk. Ez azért is kellett, mert a teljes anyag jó 1800 gépelt oldalra rúgott. A döntés végül két lépcsőben, a tagok egyéni véleményeit, az igazgatósági besorolásokat és az adatbázis tartalmát felhasználva született meg.

A pályázatok között feltűnően sok a számítógép mint eszköz használatát valamilyen formában megvalósító alkotás. Ez érthető, ha a PAV kiemelkedő számítógépes ellátását tekintjük, de ennek oka az a talán vitatható tény is, hogy szoftvertermék nem lehet újítás tárgya.

Volt a szoftveren kívül persze még sok minden. Oktató videófilm, könyv, intelligens, mikroprocesszoros műszer, mérési eljárás, de még jövőbe mutató intézkedés műszaki-gazdasági megalapozása, a (helyenként külkereskedelmi) szerződés megkötését igénylő műszaki menedzsermunka is.

A pályázat jól sikerült. Az anyagokról angol, orosz nyelvű ismertető készült, néhány esetben nem kizárt az alkotások esetleges külföldi hasznosítása sem. Egyes műveknél javasolható a szerzői jogoltalom megszerzése is (nem csak a kedvezményesebb személyi jövedelemadó miatt!). A pályázatok a műszaki könyvtárba kerülnek, tervezzük továbbá mikrofiche-re való felvitelüket. Nem ragaszkodunk mereven a '88-as alkotásokhoz, így több év termése jelent meg

a pályázatban. Reménykedünk a '89-es jó termésben.

Egy kis statisztika:

- díjak:
 - 1. díj (100-70 eFT) – 9 egyéni/csoportos, 3 megosztott,
 - 2. díj (70-35 eFT) – 13 egyéni/csoportos, 6 megosztott,
 - 3. díj (35 eFT) – 5 egyéni/csoportos, dicséretes – 12 dicséret
- 62 pályázatból 18 egyéni, 44 csoportos, összesen 84 fő pályázott.
- A 20 legeredményesebb pályázó: Bogáncs János, Eck József, Faragó Péter, Hamvas István, Horváth István, Horváth Miklós (KAIG), Horváth Miklós (VIFO), Istók Béla, Kálya Zoltán, Lafferthon Imre, Molnár Sándor, Nemes Imre, Németh Gábor, Pásztor Imre, Rónaky József, Sebestyén Ferenc, Szikszai Tibor, Szirmai Sándor, Tanka János és Tóth János.
- A beküldött anyagok terjedelme: max. kb. 200 oldal, min. 4 oldal, átlag 30 oldal, összesen mintegy 1800 oldal.
- Kiosztva összesen 2 millió Ft bruttó bér. (Paksi Atomerőmű, 1989. február, 2. sz. 1. p.)

Nagy László a Műszaki Alkotói Pályázathoz az alábbi kiegészítést fűzte: „A Műszaki Alkotói Pályázat azért jött létre, mert az újítás fogalmába nem tartozó dolgok kerültek újításként megállapításra. Vannak jelenleg is olyan területek, ahol együtt gondolkodnak az emberek, de a tevékenységük nem igazán meríti ki az újítás fogalmát. Van, amit másképp kell csinálni,

vagy más eszközt kell beszerezni hozzá, vagyis ez egy ötlet, nem pedig újítás. Vannak nagyobb volumenű elképzelések, amelyekről maguk sem tudják, hogy azt meg akarja-e valósítani a cég. A műszaki összefoglalóban leírják, hogy mit tudnának csinálni a nevezett témában, vagyis ez inkább egy felajánlás, amit vagy elfogad, vagy nem a cég.

Bárki pályázhat, amely pályázat nyilvános. Ez azt jelenti, hogy a pályázók bemutatják a pályamunkájukat, közkinccsé teszik a tudásukat anélkül, hogy azért bármiféle jövedelmet kapnának. Csak akkor kapnak pénzt, ha a pályázati rendszerben díjat nyernek, amelyek összege nem elhanyagolható, minimum az éves átlagkereset havi összege."

Műszaki Alkotói Díj

(Végrehajtási utasítás IER 205_VU03_V13)

A fejlesztési és elemzési szervezet vezetője minden év augusztusában hirdeti meg a pályázatot. Nevezni minden év október 15-ig lehet. A kidolgozott műszaki alkotásokat a fejlesztési és elemzési szervezet vezetőjéhez kell benyújtani minden év november 15-ig. A bírálóbizottság minden év december 15-ig értékeli, és javaslatot tesz a díjak mértékére. A bizottság tagjai: az igazgatók által megbízott egy-egy képviselő, és az Üzemi Tanács képviselője.

Díjazás: az előző év átlagkeresetéből számított havi átlagkeresetéhez igazítva (Á):

I. helyezett:	Á × 2 (maximum 2 pályázó)
II. helyezett:	Á × 1,4 (maximum 4 pályázó)
III. helyezett:	Á × 0,9 (maximum 6 pályázó)

	Év	Pályázatok száma	Szerzők száma
1.	1988	64	130
2.	1989	79	101
3.	1990	54	89
4.	1991	35	52
5.	1992	35	47
6.	1993	46	71
7.	1994	60	129

	Év	Pályázatok száma	Szerzők száma
8.	1995	33	41
9.	1996	16	19
10.	1997	16	28
11.	1998	15	24
12.	1999	11	17
13.	2000	14	25
14.	2001	7	9
15.	2002	13	25
16.	2003	18	38
17.	2004	33	53
18.	2005	25	40
19.	2006	13	25
20.	2007	15	28
21.	2008	19	28
22.	2009	24	35
23.	2010	16	27
24.	2011	17	29
25.	2012	16	29
26.	2013	17	30
27.	2014	15	28
28.	2015	11	25
29.	2016	15	31
30.	2017	12	24
31.	2018	29	62
összesen		793	1339

Pályázat

a műszaki alkotói díjra

A pályázat tárgya: "Az atomerőműgépész szak tantervi fejlesztésének kedvező hatása a Paksi Atomerőmű Vállalat munkaerőgazdálkodására és színvonalas szakember utánpótlására.

A tantervi fejlesztés szükségessége:

A Paksi Atomerőmű felépülésével az energiatermelésnek olyan új fajtája jelent meg Magyarországon, amelyhez sem a középfokú, sem a felsőfokú hazai képzés nem biztosított megfelelő szakembereket. Ez a helyzet indokolta alapvetően az Energetikai Szakképzési Intézet létrehozását és ezen belül az atomerőműgépész technikus képzés beindítását.

A színvonalas technikus képzéshez szükséges tantárgyi feladatok biztosítása szükségessé tette mind tartalmukban, mind szemléletükben gyökeresen új tantervek megalkotását.

A technikus képzés célja: olyan gépészeti technikusok képzése, akik az általános erőműgépész ismereteken túl az atomerőművi technológiákat és berendezéseket is jól ismerik és képesek az atomerőművi termelési, üzemeltetési, karbantartási folyamatok előkészítésében és lebonyolításában, a kutatási, fejlesztési munkákban mérnöki felkészültséget nem igénylő részfeladatok önálló elvégzésére.

A fenti céloknak megfelelően kidolgozott tanterveket a mellékletek tartalmazzák.

A tantervek előnyei:

- kiemelt szakmai ismeretet biztosít.

A szakmai tantárgyak egyrészt komplexen (egymásra épülve, egymást kiegészítve) biztosítják a tanulók asilárd

alapismereteit az atomerőműről, másrészt komoly speciális ismereteket nyújtanak az erőmű minden alapvető üzemeltetési és karbantartási kérdésével kapcsolatban.

- kiemelt helyismeretet biztosít.

A képzésben jelentős súllyal szerepelnek az erőműben végzett szakmai gyakorlatok. A szakmai gyakorlatok és az óraszádi rendszer biztosítja a végzős tanulók jó tájékozódó képességét és kiemelkedő helyismeretét az erőműben. A tanulók megismerik a vállalat felépítését, üzemegységeit, személyes ismeretséget kötnek a szakemberekkel.

Mindenek a szökkenőmentes munkábaállást biztosítják.

- Kiemelt munka- és környezetvédelmi ismereteket biztosít.

A képzés felépítése és az egyes tantervek lehetővé teszik, hogy a tanulók alapos és széleskörű elméleti és gyakorlati ismereteket szerezzenek az atomerőműben alkalmazott munkavédelmi, biztonságtechnikai, tűzvédelmi szabályzatok, előírások területén. Mindez növeli a munkába álló fiatalok önbizalmát, alkalmasságukat az önálló munkavégzésre.

- az erőművön belüli képzés lerövidítése.

A tantervek maximálisan figyelembe veszik a gépészekkel szemben támasztott követelményeket. Célul tűzik ki, hogy a tanulók a vállalati alaptanfolyamok tananyagát elsajátítsák. Lehetőséget biztosítanak arra is, hogy a primerkörű ill. szekunderkörű gépész tanfolyamok vizsgáit - külön speciális ráképzés nélkül letegyék.

- rugalmas alkalmazkodás a változó igényekhez.

Az 1-4 éves tantervei is, de elsősorban az 5. év tantervei olyan modul rendszerben épülnek fel, amely lehetővé teszi a szakmai igények változásának megfelelő gyors váltást a képzésben. Mindez biztosítja, hogy az iskolában képzett technikusok az erőmű igényeinek megfelelő aktuális tudással rendelkezzenek.

- kiemelt számítástechnikai ismeretek biztosítása.

Az első két év képzése a számítástechnikai alapismeretek megszerzésére irányul. Az ötödik évben kiemelt óraszámban folyik az erőműben alkalmazott számítógépek és programok megismerése. Az ötödik évben kitűzésre kerülő egyéni feladatok (szakdolgozatok, évfolyamtervek) megoldásánál fokozottan kell alkalmazni a megszerzett számítástechnikai ismereteket.

- kiemelt idegennyelv ismeret biztosítása.

Az orosz nyelv oktatása emelt óraszámban történik. A tanulók a felsőbb osztályokban megismerik az energetikával és az atomerőművel kapcsolatos szakkifejezéseket, alkalmassá válnak szakszövegek fordítására.

Az orosz nyelv mellett még egy idegen nyelv tanulása kötelező (angol vagy német). Itt is cél a szakmai kifejezések ismerete és a szakszövegek fordítása.

A fenti szempontok alapján összeállított tantervekkel Gosztola István (43%), Dr. Pinczés János (42%), Cserecsicsné Illyés Ágnes (10%), Barkóvics Lajos (5%) pályázik a műszaki alkotói díjra.

Melléklet: Általános tantervi előírás
22 tantárgy tanterve

Paks, 1988. november 30.

Gosztola István
Gosztola István
szakvezető

Véleményezés

a Gosztola István által benyújtott pályázati anyagok

A pályázat tárgya: Az atomerőműgépész szak tantervi fejlesztésének hatása a Paksi Atomerőmű Vállalat munkaerőgazdálkodására és színvonalas szakember utánpótlására.

Az alkotócsoport nehéz feladatra vállalkozott, amikor önerőből elkészítette a mellékelt oktatási dokumentációkat, melyre a technikus képzésünk épül. Ilyen képzési forma az országban nincs, továbbfejlesztendő az a tartalmi specifikáció, mely abból adódik, hogy vállalati iskola vagyunk.

A szerzők munkáját dicsérem, hogy a tantervek a gyakorlatban jól vizsgáztak, hiszen már a 3. évfolyamon folyik az oktatás a leírtak szerint. A tantervek országos engedélyeztetési eljárása folyamatban van, az Országos Pedagógiai Intézet a beküldött anyagot kiemelkedően jónak ítélte meg.

A pályázati munka színvonala megfelel annak az elvárásnak, melyet a kiírás tartalmaz, ezért annak beadását támogatom.

Paks, 1988. december 7.

Leptai László
dr. Leptai László
műsz. ig. h.

TARTALOM

Atomerőműgépész technikusokképzés tantervei:

1. Orosz nyelv
2. Angol nyelv
3. Kémia
4. Műszaki ábrázolás
5. Fémipari anyagismeret
6. Munka- és környezetvédelem
7. Számítástechnika
8. Fémipari alapszakok
9. Gyártástechnológia
10. Erőművi technológiák
11. Atomerőművi technológiák
12. Műszaki hőtan
13. Áramlástan és áramlástechnikai gépek
14. Sugárvédelem
15. Reaktorfizika
16. Erőművi gépek és berendezések
17. Erőművek
18. Atomerőművek
19. Villamos gépek és berendezések
20. Mérés- és irányítástechnika
21. Szervezési és vezetési ismeretek
22. Szakmai gyakorlatok

23. Általános tantervi előírások

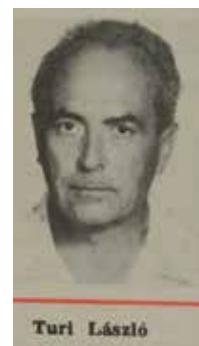
KUTATÁSOK ÉS FEJLESZTÉSEK

Tudományos életünk fellegvára, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) (2019-ig) mint centrális szervezet létrehozta az úgynevezett regionális (területi) szerveit. Az országot 4 régióra osztotta, az egyik Pécs és környéke. A Pécsi Akadémiai Bizottság (PAB) Baranya, Somogy, Tolna és Zala megye tudományos életét szervezi. A PAB-nak 9 szakbizottsága van, amely a tudományos élet főbb területeit karolja fel. A 3. számú bizottság műszaki-kémiai és földtudományok szakbizottsága, amely 11 munkabizottságra oszlik. A PAV-osok az energetikában, a ritka fémek kémiájában és az atomtechnikai munkabizottságban folytatnak intenzív munkát.

Az atomtechnikai munkabizottság 1984 végén 36 taggal alakult meg, amelynek elnöke Balogi Jenő, titkára Rósa Géza volt. A munkabizottság izotóptechnikai, röntgentervezési és atomenergetikai tudományos-műszaki kérdéseivel foglalkozik. Az utóbbi témában csak a primer körrel foglalkoznak, mivel a szekunder kör inkább az energetikához illik. A PAB területi bizottságának egyik alelnöke Katona Tamás, az MTA doktora, a PAV címzetes tudományos igazgatója.

A bizottság figyelemmel kíséri és ösztönzi a területén folyó tudományos tevékenységet. A régió belül tudományos ülésszakokat, előadásokat szervez és támogat. Ismeretterjesztés céljából együttműködést alakított ki az MTESZ, illetve a TIT helyi szerveivel. A bizottság a műszaki fejlesztési osztállyal közösen fel-

mérte, hogy a PAV-on belül kik azok, akik egyetemi doktori címre vagy magasabb tudományos fokozatra pályáznak. Néhányan már elkezdték a doktori cím megszerzésére irányuló tevékenységüket.

Az 1985-ös évben 4 konferencia összehívása volt a terv, az első április 16-án volt Pécsset, amelynek során az országos középtávú kutatási fejlesztési terv programjából, az atomerőművel kapcsolatos eredményekről számoltak be az előadók. A második egy kibővített konferencia volt a PAV-nál, a következőt szeptemberre tervezték, amely Szekszárdon volt, a kórház izotóplaboratóriumának tevékenységéről. Az utolsó egy nemzetközi szintű konferencia volt, október 21–22-én Pécsset. Témája a magyarországi Duna-szakasz radioaktív szennyezettsége. A paksi konferencia témája: a PAV-nál alkalmazott zaj- és anyagvizsgálati módszerek és szerzett tapasztalatok ismertetése. A diagnosztikai tapasztalatok gyűjtése lassan befejeződik. (Szabó Pál: Kutatás a PAV-nál, Atomerőmű Építő, 1985. 5. sz. 2. p.)

TALÁLMÁNYOK ÉS SZABADALMAK

2019 őszén egy csoport tagjaként meglátogatta a múzeumot Frigyesi Ferenc, majd Ruff Ferenc tárlatvezetőnek megjegyezte: nem talált dokumentumokat a műszaki tudományos életről. A hiányosság felvetése jogos volt, ezért felhívtam telefonon, megkérdeztem tud-e segíteni, van-e javaslata a hiánypótlásra. Készségesen állt rendelkezésre, találkoztunk, és átadott 4 szabadalmi okiratot. Az okiratokat digitalizáltuk, majd ki is állítottuk a kiállítótér vitrinjeiben, az eredeti dokumentumokat természetesen visszaadtam jogos tulajdonosának.

Egy újabb találkozó alkalmával felidéztük az 1980-as évek elejére jellemző üzembehelyezési munkákat és feladatokat. Abban az időben Frigyesi Ferenc a Paksi Atomerőmű Vállalat Üzembehelyezési Főosztályának csoportvezetője volt, szoros együttműködésben a szovjet szakértőkkel.

- Nagyon megleptek a bemutatott okiratok, különös tekintettel a témáikra. Hogyan merült fel a lokalizációs tornyok tömörségvizsgálatának hiányossága? Ezzel a témával nem foglalkoztak elég részletesen a szovjet tervek?

Frigyesi Ferenc: – Ez a követelményrendszer nem volt kellőképpen kidolgozva a tervekben. Az erőmű üzembehelyezésének egyik nagyon fontos fázisa az integrális tömörségvizsgálat. A műszaki tervekben meg volt adva egy paraméter, miszerint ennek a zárt, hermetikus, 46 000 köbméteres térnek 14,5%-os lehet a szivárgási mutatója üzemza-

var esetén. Ez azt jelentette, hogy egy esetleges üzemzavar esetén a 3 km-es védőzónában nem emelkedhetett a sugárzás szintje a háttérsugárzási szint fölé. A mérési módszer azonban egyáltalán nem volt kidolgozva, és az sem, hogyan lehet ezt bizonyítani. Ezt a bizonyítási módszert dolgoztuk ki, ugyanis a Szovjetunióban nem működtek lokalizációs tornyokkal ellátott blokkok. Gyakorlatilag nálunk épült először szovjet technikához ilyen lokalizációs torony. Ebben az esetben egy olyan követelményrendszert adtak meg, amelyik azon alapult, hogy a kamrás módszerrel vizsgált különböző részek műszaki megfelelése esetén a nagy egész is biztosan jó lesz. Ezt az érvelést nem találtuk megalapozottnak, mert a hermetikus falon keresztül rengeteg hermetikus átvezetés van, csövek, kábelek és ezek vizsgálatára nem volt semmilyen módszer.

A 14,5%-os szivárgási lehetőség megállapítása nagyon bonyolult, és abból indul ki, hogy minden egyes átvezetés és hegesztési varrat jó, ám ezek összerekva hogyan szuperálnak, annak vizsgálatát ki kellett dolgoznunk. El kell mondjam, hogy a hasáb alakú lokalizációs torony kritikus részei a sarkok, mert itt három irányban hat a négyzetméterenkénti 15 tonnás belső nyomás. Ezért épülnek a mostani konténmentek henger alakúra, hogy elkerüljék ezeket az éles átmene-

teket. A Paks II. blokkjai is henger alakú konténmenttel lesznek megépítve.

- Az elvégzett kísérletek milyen eredményeket hoztak?

- Az első blokk esetében 10,5%-os volt a szivárgás, a többi blokk esetében még kisebbek, volt, amelyeknél 9% alatt volt.

A négy szabadalom vázlatos leírása:

1. Lajstromszám: 200 401

A szabadalmi bejelentés napja és oltalmi idő kezdete: 1984. 11. 16.

Címe: Eljárás és berendezés zárt tér, elsősorban atomerőművi védőépület integrális tömörségvizsgálatára.

Szabadalmas: Paksi Atomerőmű Vállalat; Villamosenergia-ipari Kutatóintézet (VEIKI) Budapest

Feltaláló: Bacskó Gábor, Solymár

Dr. Taubner Róbert, Budapest

Dr. Téchy Zsolt, Solymár

Dr. Vöröss Lajos, Budapest

Frigyesi Ferenc, Paks

Katics Béla, Paks

Budapest, 1991. 01. 07.

2. Lajstromszám: 200 853

A szabadalmi bejelentés napja: 1982. 11. 17.

Címe: Mérési eljárás és elrendezés kettő vagy több különböző megengedett nyomásszintű hermetikus épület tömörségének vizsgálatára

Szabadalmas: Erőmű Beruházó Vállalat; Paksi Atomerőmű Vállalat; Villamosenergia-ipari Kutató Intézet

Feltalálók: Adorján Antal Budapest;

Bacsó Gábor Paks;

Dr. Taubver Róbert, Budapest

Dr. Vöröss Lajos, Budapest

Frigyesi Ferenc, Paks

Huszár László, Budapest

Nagy György, Budapest

Téchy Zsolt, Budapest

Budapest, 1991. 02. 21.

3. Lajstromszám: 192 249

A szabadalmi bejelentés napja: 1983. 11. 30.

Címe: Eljárás VVER-440 típusú, lokalizációs toronnyal ellátott atomerőművi blokkok hermetikus terének ismételt integrális tömörségvizsgálatára

Szabadalmas: Paksi Atomerőmű Vállalat

Feltalálók: Frigyesi Ferenc, Paks

Dr. Bacskó Gábor, Paks

Budapest, 1989. 04. 28.

4. Lajstromszám: 204 316

Bejelentés napja: 1986. 10. 09.

Címe: Berendezés folyadékáramlásnak motoros szerelvény lépcsőzetes zárásával, illetve nyitásával történő szabályozására

Módosítási elsőbbsége: 1990. 02. 15. HU

Szabadalmas: Mélyépítő Tervező Vállalat Budapest

Feltaláló: Döring András, Budapest, 17%

Frigyesi Ferenc, Paks, 10%

Herbert Attila, Budapest, 20%

Morvay Gábor, Budapest 18%

Nagy Etele, Budapest, 18%

Záruba Károly, Budapest, 17%

Budapest, 1992. 08. 03.

ÖNÉLETRAJZ

Ibrányban születtem 1944. augusztus 17-én.

Gyermekkoromat Ibrányban, Nyíregyházán és Rakamazon töltöttem, középiskolába Tokajban jártam, a Tokaji Ferenc Általános Gimnáziumba, ahol 1963-ban érettségiztem. Még abban az évben, 1963. szeptember 13-án bevo-

nultam az Egyesített Tiszti Iskolára. A csapatkiképzésen Szolnokon és Szegeden estünk át, majd a 63 fős csapatból már csak 31-en kerültünk Szentendrére, a műszaki tanszékre, és út-vasútépítő szakon folytattuk tanulmányainkat. Az előírt államvizsgák letétele után, 1967 augusztusában hadnagyi rendfokozatot és út-vasútépítő szak technikus (üzemmérnöki) oklevelet szereztem.

A tiszti pályafutásomat Hatvan helyőrségben, a gombosi különleges műszaki alakulatnál (ezrednél) kezdtem. Legmagasabb és számomra legszebb beosztásom: többszörös élen járó technikai századparancsnok. A technikai századnál szerveztem meg a hadseregben elsőként a honismereti szakkört, majd hoztam létre a honismereti múzeumot. Hatvanban, 1968-ban kötöttünk házasságot Éles Ilonával, gimnáziumi osztálytársammal, aki mint gyógyszerári szakasszisztens követett engem Paksra, ahol gyógy-

szertárban dolgozott, majd 1982-től 1992-ig, nyugdíjazásáig a Paksi Atomerőmű Vállalat Vegyészeti Osztályán volt laboráns. Hatvanban született Tünde és Miklós, majd Pakson Balázs nevű gyermekünk.

Hatvanból 1976 augusztusában – saját kérésemre – Paksra kerültem, az építő műszaki dandár MN 2986-os számú zászlóaljához kulturálismunka-instruktornak. A kulturális munka irányítása mellett a dolgozók esti iskoláját szerveztem és irányítottam. A paksi laktnyában is megszerveztem a honismereti szakkört és múzeumot. Sajtókört szerveztem, és Csatazaj címen sajtóköri újságot adtunk ki, amelyet rögtön be is tiltottak, mert nem kértem engedélyt a kiadásához. Az alakulattól 1983-ban megváltam, mert kineveztek Paks város polgárvédelmi törzsparancsnokának. Ebben a beosztásban megismertem a város és a volt paksi járás üzemének vezetőit és a város nagyon sok lakóját. Kérésre bekapcsolódtam a városi helytörténeti munkába, majd 1984-ben a városi Helytörténeti Bizottság elnöke lettem, és elindítottam a Paksi Mozaik című lapot. A városi kulturális élet fellendítése érdekében 1988-ban megalapítottuk a Jámbor Pál Társaságot, amelynek alapító elnöke lettem. Közéleti tevékenységem miatt a megyei elöljáróimmal nem volt harmonikus a viszonyom, ezért 1989-ben, 45 évesen, 26 év szolgálat után, kértem nyugdíjazásomat. Közben szerveztem a városi lap indítási munkáit, és az akkori városi tanács elnöke, Jákli Péter felkért, hogy vállaljam el a Paksi Hírnök főszerkesztői teendőit. Így lettem a Paksi

Hírnök alapító főszerkesztője. Majd a rendszerváltást követően, 1990-ben lemondtam, és 1991-től a Paksi Atomerőmű Vállalat Tájékoztatási Irodájára nyertem felvételt, tájékoztató mérnök, majd 1995-től üzemtörténész beosztásban. Az atomerőműben 1992-től szerveztem az üzemtörténeti gyűjtemény létrehozását, és a jövő múzeum megalapítását, közben múzeumi gyűjteménykezelői képzést szereztem, és 1994-ben elindítottam a Paksi Tükör című negyedéves irodalmi, művészeti, helytörténeti és tudományos periodikát. Az 1995-ben megnyílt Tájékoztató és Látogatóközpont üzemtörténeti gyűjteménye 1999-ben kapott múzeumi rangot, ahol a 2006-os, ismételt nyugdíjazásom bekezdés következett. Ám közben kiváltottam a vállalkozói igazolványt, és szerződés alapján továbbra is folytattam az üzemtörténettel kapcsolatos tevékenységemet, illetve 2000. márciusától az Atomerőmű című üzemi lap főszerkesztői munkáit. 2009-ben kértem felmenté-

semet a főszerkesztői feladatok alól, amely 2009 decemberével valósult meg, és ettől kezdve csak a múzeumi tanulmánytár megvalósításával foglalkoztam, igaz az újságnál főszerkesztő-helyettes maradtam. Mint üzemtörténész, szerveztem és irányítottam az üzemtörténeti gyűjtemény bővítését, új tanulmánytár kialakítását és országos gyűjtőkör engedélyeztetését. Mittler István kommunikációs igazgató és dr. Bencze Géza főmuzeológus hathatós közreműködésével 2012. március 7-én megnyitottuk az Atomenergetikai Múzeumot, amely országos gyűjtőkörű, szakmúzeumi státuszt kapott. Igyekeztem az utódomnak minden lehetséges dolgot átadni, ám az illető 2012 nyarán felmondott, és ismét az én feladatom lett a múzeum irányítását, azóta mint üzemtörténész és szaktanácsadó veszek részt a múzeumi feladatokban. Paks, 2020 negyedik negyedéve

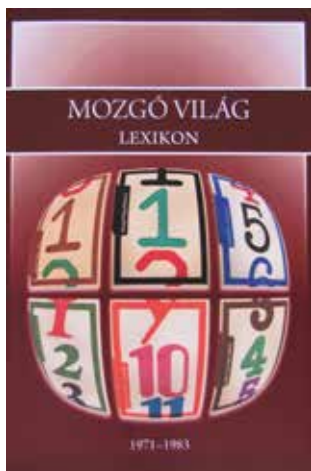
Beregnyei Miklós

Fontosabb munkáim:

Csatazaj című újság szerkesztése (1982)

Mozgó Világ Lexikon 1971–1983. (Paks, 2011.)

Emlékek és tények Sárszentlőrincről (Kézirat, 1988)

Tény-képek Sárszentlőrincről (Kézirat, 1988)

Paksi Mozaik című városi lap szerkesztése (1984–1987)

Paksi Hírnök című városi újság szerkesztő-alapító főszerkesztő (1989–1990)
Buksza című egyesületi újság szerkesztése (1990)

10 éves a Paks Atomerőmű című könyv társszerzője (1992)

Atomerőmű újság főszerkesztője (2000–2009)

Paksi Tükör című városi lap szerkesztése (1994–2020)

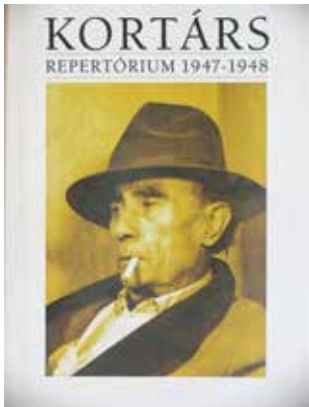

Húsz év – A Paks Atomerőmű története című könyv társszerzője (1995)

Paks sajtótörténete 1–4. kötet (1999; 2008; 2011–2015)

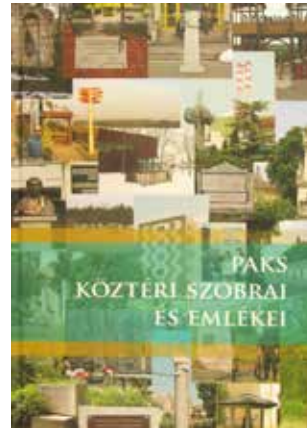
Jámbor Pál-émlékalbum szerkesztése és kiadása (2007)

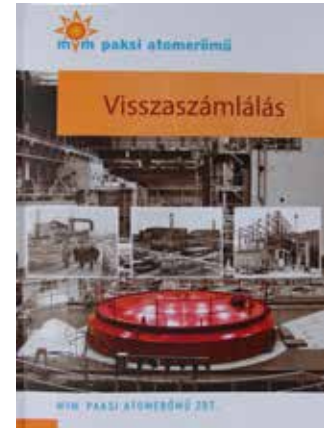
Kortárs repertórium, 1947-48. (2001)

25 éves az 1. blokk című emlékkönyv szerkesztése (2007)

Paks köztéri szobrai és emlékei c. (2010)
Építettük és védtük –

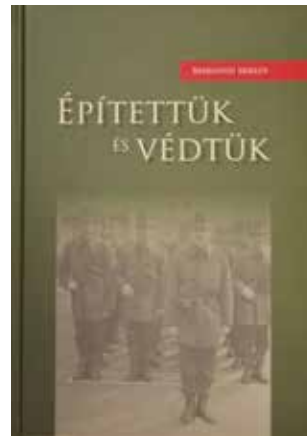
Visszaszámlálás c. Paks, 2012
Digitális Repertórium (Paks, 2013 DVD-lemezen)

A Paks Atomerőmű évkönyveinek szerkesztése (1992–2019)

A biskói komptragédia c. (2009)

Az MN 2986 története (2011)

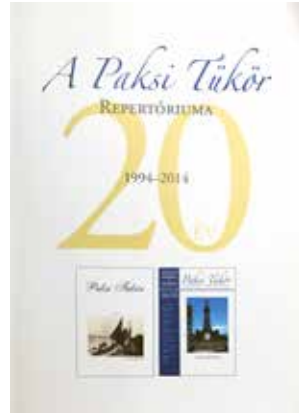
Újvárosi anziks – Paks épített környezete, 1945–1990 (Paks, 2014)

Gyűjteményi Szemle szerkesztése (2005–2015)

Negyven év krónikája – dr. Bencze Gézával közösen (Paks, 2015)

A Paksi Tükör Repertórium 1994–2014 (Paks, 2016)

Negyedszázadnyi múlt, A látogatóközpont és múzeum története, Paks, 2018/7.

A Paksi Atomerőmű társadalmi kapcsolatai, I. rész, Paks, 2018/8.

Kettős Könyv – És az élet újra indult, 1944–1945; Hej, halászkok, halászkok 1945–1947 (Paks, 2015)

Tömegtájékoztatás az atomkor hajnalán – társszerzőként (Paks, 2017)

A Paksi Atomerőmű társadalmi kapcsolatai, II. rész, Paks, 2019/9.

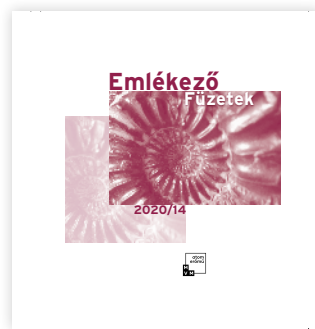
A Paksi Atomerőmű társadalmi kapcsolatai, III. rész, Paks, 2019/10.

Szomszédolás – A Paksi Atomerőmű társadalmi kapcsolatai, Paks, 2019, 342 oldal

Mozgalmaink I. – A sztahanovista és brigádmozgalom, Emlékező Füzetek, 2020/13.

Napilapok krónikája 1966–1987, Emlékező Füzetek, 2020/14.

Mozgalmaink II. – Újítások, Műszaki Alkotói Pályázatok, Emlékező Füzetek, 2020/15.

Közös erővel – Külföldi szakemberek a Paksi Atomerőmű Beruházáson, Emlékező Füzetek, 2019/12.

AZ EMLÉKEZŐ FÜZETEK MEGJELENT SZÁMAI

- 2013/1. Dr. Józsa István: Gondolataim
- 2013/2. Bardon Józsefné, Dr. Józsa István, Lakatos Gábor, Lászlóné Németh Ilona, Szabó Benjamin, Tamis Gyula, Varjúné Baracska Ilona emlékezései.
- 2014/3. Iványi Krisztina, Kováts Balázs, Lovásziné Anna, Hamvas István, Cserhádi András, Tóth János, Dr. Nemes Imre, Varjú Béla, Bajor László, Dr. Pintér Tamás, Dr. Nagy Tibor emlékezései.
- 2014/4. Bihari István, Péter László, Medveczky Gábor, Pach Ferenc, Dr. Józsa István – Matthias Beieről, Nagy Lajos, Forster György, Dr. Józsa István emlékezései.
- 2015/5. Radvai Ferenc: Emlékezés I. rész
- 2015/6. Radvai Ferenc: Emlékezés II. rész
- 2018/7. Beregnyei Miklós: Negyedszázadnyi múlt – A látogatóközpont és múzeum története
- 2018/8. Beregnyei Miklós: A Paksi Atomerőmű társadalmi kapcsolatai I. rész
- 2019/9. Beregnyei Miklós: A Paksi Atomerőmű társadalmi kapcsolatai II. rész
- 2019/10. Beregnyei Miklós: A Paksi Atomerőmű társadalmi kapcsolatai III. rész
- 2019/11. Dr. Bencze Géza: „Radioaktív dokumentumok” az 1900-as évek elejéről
- 2019/12. Közös erővel – Külföldi szakemberek az atomerőmű építésén
- 2020/13. Beregnyei Miklós: Mozgalmaink I. rész – Brigádnaplók
- 2020/14. Beregnyei Miklós: Napilapok krónikája – A Paksi Atomerőmű építésének tükrében (1969–1987)
- 2020/15. Beregnyei Miklós: Mozgalmaink II. rész – Újítások, találmányok és szabadalmak

